UMMER 15 — DONDERDAG 14 APRIL 1927 — 27STE JAARGANG

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Wnd. Vertegenwoordiger in N.-I.. Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, Pres. Landr., Tandjong Balei (Sumatra's Oostk.).

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang"

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD TE VERMELDEN

T BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER ORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST-. EN WEST-INDIE

Oproep.

ost- en West-Ind. Tentoonstelling, Arnhem 1928.

n einde het slagen dezer tentoonstelling zoo-doenlijk in de hand te werken is het noodig in verschillende plaatsen des lands, personen beschikbaar stellen genegen om als Corres-denten op te treden en als zoodanig de zaken tentoonstelling te behartigen en te bevorderen. die ter bereiking van het goede doel willen ewerken, gelieven zich op te geven aan het etariaat van Oost en West, Heulstraat 17, Den g.

Bede om hulp.

—o—

Te Parijs bevindt zich in uiterst behoeftige om-digheid eene Surinaamsche vrouw Catoir (Fran-door huwelijk), die zich tot het Consulaat der anden aldaar gewend heeft om hulp en steun, voor den terugtocht naar haar geboorteland. die zijde is de tusschenkomst ingeroepen van en West", welke zich in verbinding gesteld met de bij haar aangesloten vereeniging „Su-me" te Amsterdam, Chasséstraat 37boven, wel-vereeniging aanstonds stappen gedaan heeft in verlangde richting, met dat gevolg dat de Kon. Maildienst bereid is aan genoemde vrouw fa-it te verleenen voor de terugreis, welke vóór aanvaard moet worden. Evenwel zijn de kos-om de vrouw afdoende te helpen nog niet geheel kt. Wie wil daartoe medewerken? Bijdragen gaarne in ontvangst genomen worden, hetzij persoonlijke afdracht, per postwissel of giro 74) aan het Secretariaat der Vereeniging, Heul-t 17, den Haag en verantwoord in het orgaan Koloniaal Weekblad.

AAN DE LEDEN. Mogen wij op Uwe medewerking rekenen om het ledental onzer vereeniging te doen toenemen? Als ieder lid slechts één persoon introduceert, zal onze wekelijksche Mutatiestaat een sprekende rubriek vormen, die getuigenis aflegt van daadwerkelijk streven naar verhooging van den bloei van „Oost en West".

Luchtverbinding Nederland—Indië.

—o—

In het *Koloniaal Weekblad* van 7 April j.l. No. 14 stelt de heer F. van Peski, onder het opschrift „Desiderata", enkele vragen, van welke de eerste betrekking heeft op de luchtverbinding Nederland-Indië. Na eenige woorden te hebben gewijd aan de luchtvaartbijeenkomst in de Ridderzaal te 's-Gravenhage op 26 Maart j.l., vraagt de schrijver: „Wat moet er nu gedaan worden?...... is er initiatief genomen om te komen tot samenwerking met Engeland? Of moet het initiatief van onze Regeering uitgaan?"

Wat er nu gedaan moet worden, meen ik in mijne rede van 26 Maart duidelijk te hebben uiteengezet. [1]) Natuurlijk kan het Comité Vliegtocht Nederland-Indië niet met Engeland in onderhandeling treden. Maar genoemd Comité staat reeds sedert eenigen tijd, in samenwerking met de Kon. Ned. Vereeniging voor Luchtvaart, omtrent het Nederlandsch-Indische luchtverkeer met onze Regeering in verbinding en heeft daarbij tot zijn voldoening mogen ontwaren, dat de Regeering groote belangstelling voor dit vraagstuk heeft en bereid is tot deszelfs oplossing het mogelijke te doen.

Laat ons daarom in 's hemels naam geen commissie instellen, gelijk de heer van Peski oppert. Wij hebben daarvan in deze aangelegenheid al te veel genoten, zonder tot dusver eenig practisch resultaat. Het ontbreekt der Regeering hier te lande en in Indië waarlijk niet aan organen, zoo officieele als particuliere, die tot adviseeren en werken in deze materie beschikbaar en bevoegd zijn. Te meer zijn verdere commissiën overbodig en ongewenscht, nu besloten is tot de oprichting van een Afdeeling voor Burgerlijk Luchtverkeer bij het Departement van Gouvernementsbedrijven in Ned. Indië.

De zaak is rijp voor onverwijlde, daadwerkelijke terhandneming, zoodra de Regeering het oogenblik daartoe gekomen zal achten.

Zich op dit standpunt stellende, heeft het Comité Vliegtocht-Nederland-Indië een program van actie opgesteld, dat ook aan de Regeering hier te lande en aan den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië is aangeboden. Het luidt als volgt:

Luchtvaartprogramma van het Comité Vliegtocht Nederland-Indië. (1 Februari 1927).

Bij het vaststellen van een nationaal luchtvaartprogramma heeft men rekening te houden met:

A. De belangen van Nederland en van Nederlandsch-Indië in engeren zin;

B. De ontwikkeling van het luchtverkeer van buitenlandsche mogendheden in en naar het verre Oosten.

De Nederlandsche en Nederlandsch-Indische belangen worden in hooge mate gediend door snelle verbindingen tusschen het Moederland en het Overzeesch gebied.

Een eigen, nationale verkeersluchtvaart in Nederlandsch-Indië is noodzakelijk.

In 1928 zal het buitenlandsch luchtverkeer voor de poorten van Insulinde staan en zullen wij gereed moeten zijn om het ons toekomende deel van het wereld-luchtnet te exploiteeren. Daarvoor moet op 1 Juli 1927 volledige, overeenstemming bereikt zijn tusschen het Gouvernement en de instelling, die met de exploitatie belast wordt, opdat 1 Augustus 1928 de geheele voorbereiding beëindigd is en een begin kan worden gemaakt met de daadwerkelijke uitvoering van het programma.

Dit programma kan luiden als volgt:

1. Dadelijke exploitatie, te beginnen op 1 October 1928, van de lijn Soerabaya—Batavia—Sabang v.v., éénmaal 's weeks in iedere richting, aansluiting op de in- en uitgaande mailbooten te Sabang, met eventueele tusschenlandingen o.a. te Belawan (Deli) en Singapore, wellicht ook andere plaatsen.

2. In aansluiting daarmede de stichting van een wekelijkschen dienst Amsterdam-Caïro v.v., aansluitend op de in- en uitgaande mailbooten te Suez (Port Saïd), en op het Britsche luchtverkeer Caïro-Karachie en verder.

3. De studie en voorbereiding van complementaire luchtverbindingen in samenhang met de bovengenoemde hoofdlijnen. Veel zal hierbij af- gen van hetgeen door het buitenland zal wor- verricht. Voorloopig komen o.i. het eerst aan orde de lijnen Soerabaya-Makassar v.v. en

4. Sabang-Colombo v.v., aansluitend op de m- booten, teneinde de snelste verbinding tuss- Nederland en Nederlandsch-Indië tot stand brengen.

Ten slotte komen aan de beurt de facultat- lijnen:

5. Soerabaya-Semarang-Batavia v.v., met g- tere freqentie; en

6. Soerabaya- Port Darwin v.v.

Al deze lijnen zullen in beginsel met vliegt- van Nederlandsch ontwerp, vervaardigd in N- land of in Nederlandsch-Indië, bevlogen worden. Het meest geschikte toestel is thans niet aan te wijzen; daarvoor zullen uitgebr- practische proeven genomen moeten worden, van de kosten niet uitsluitend door de constr- firma of de exploiteerende firma kunnen gedragen.

Indien een watervliegtuig zou worden g- zou men eerst eenigen tijd in een geregeld verkeer de vereischte ervaring moeten op- daar men noch in het binnenland, noch in het tenland, over genoeg ervaring in de exploitatie watervliegtuigen of vliegbooten in het ge- verkeer beschikt. Door het exploiteeren van proefdienst Rotterdam-Hull b.v. zou zeer ervaring kunnen worden verkregen, die geheel de Indische Maatschappij ten goede zou ko-

7. De Regeering dient daarom reeds thans den beschikbaar te stellen voor studie en reidingen, proefbouw en proefvluchten, volgend jaar aan Nederlandsch-Indië de be- king over het beste Nederlandsche materiaal kunnen verzekeren.

8. De aandacht worde er op gevestigd, dat verbinding hiervoren onder 1 genoemd, welke de meest noodzakelijke en terstond te verw- lijken moet worden beschouwd, kan worden stand gebracht geheel binnen ons eigen g- zonder afhankelijkheid van vreemde invloeden.

Voor de overige hiervoren genoemde lijnen name die vermeld onder 2, 4, 6, zal overleg m- Britsche Regeering noodzakelijk zijn en het ons Comité gewenscht voor, hierover een dachtenwisseling met genoemde Regeering spoedig mogelijk uit te lokken.

Bij vergelijking zal den lezer blijken, dat de clusiën mijner rede van 26 Maart in volkomen eenstemming zijn met het hiervoren meegedeelde programma. De in den aanstaanden zomer door Comité te organiseeren proefvlucht Amsterdam- Suez zal tot inleiding van de verwezenlijking dit programma strekken, voor zooveel het Eu- sche vak der luchtverbinding betreft.

Den Haag, 8 April 1927.

C. J. SNIJDERS,
Voorzitter Comité Vliegtocht N-

[1]) De op 26 Maart j.l. gehouden redevoeringen van Prof. Treub en van mij zullen volledig worden opgenomen in het nog deze maand verschijnende No. 4 van de *Mededeelingen van het Comité Vliegtocht Nederland—Indië.*

Excellentie,

Mogen wij beginnen met een woord van h- lijken dank tot U te richten voor de duidelijke eenzetting van de bovengenoemde aangelegenheid.

Het was er onderteekenaar dezes om te doen weten te komen op welke wijze en of men bezig te trachten met Engeland tot eene combinatie komen, want hij is al een even groot tegenstander van commissies als U door Uw wederwoord te zijn.

Nu wij Uwe verklaring bezitten, dat samenwerking tusschen het Gouvernement en de Kon. Vereeniging voor Luchtvaart en het Comité V- tocht Nederland—Indië ter bereiking van het stelde doel gezocht en verkregen is, zijn wij door geheel gerustgesteld over eene vraag, die door warme belangstelling voor den voorspoed ons Vaderland en de plaats, die het onder de mogendheden zal innemen, werd ingegeven.

Den Haag, 13 April 1927.

F. VAN PESKI

Billijkheid tegenover Suriname*)

door

W. R. MENKMAN.

—o—

Er is zoo vaak aan het noodlijdende Suriname verweten dat het een te weelderige, althans te kostbare huishouding voert, dat het wenschelijk moet worden geacht, zoo uit een oogpunt van billijkheid als tot een goed begrip van zaken, dat verwijt te [...]ven bestrijden, voor zoover het niet in overeenstemming is met den feitelijken toestand.

Merkwaardigerwijze is het eveneens Rijksbijdrage genietende Curaçao steeds van aanmerkingen op een te dure huishouding verschoond gebleven, die dan ook met betrekking tot dit laatste geallerminst rechtvaardig zouden zijn. Men behoeft slechts bekend te zijn met den soberen eenvoud der openbare gebouwen op het hoofdeiland, [...] van het Bestuur, en het inwendige te hebben gezien van de Landskantoren aldaar, waar het bekende blinde paard als regel geen de minste schade zou kunnen aanrichten, of te denken aan het werkvertrek van den Gouverneur, dat zoo ongeveer den indruk maakt van een compagniesbureau bij het leger, om ten aanzien van Curaçao elke bewering van onnoodige luxe te kunnen tegenspreken. Om nog te zwijgen van het streven om te roeien met de riemen welke men heeft, dat op Curaçao zelfs zoover is gegaan, dat men de magazijnen van het Departement der Openbare Werken heeft te zoeken onder het Gouvernementspaleis en het entrepôt voor gedistilleerd onder de Protestantsche kerk.

Zoo erg is het nu wel in Suriname met de verwaarloozing van het decorum niet gesteld, maar ook aldaar zijn er toch van eenige overtollige weelde in de Gouvernementshuishouding geen uitwendig zichtbare teekenen te bespeuren.

Hetgeen niet zeggen wil, dat er niet in Suriname (en zelfs in Curaçao) wel eens onnoodige uitgaven worden gedaan, maar tusschen het incidenteel verkwisten van gelden als gevolg van onjuiste of ondoordachte maatregelen en het voeren van een op te royale voet ingerichte Gouvernements-huishouding bestaat eenig verschil.

Met een zekere voorliefde is Suriname wel eens vergeleken met een Nederlandsche gemeente, welke vergelijking dan echter alleen verband kan houden met het aantal inwoners, want wat oppervlakte betreft is ons gebiedsdeel op het vasteland van Zuid-Amerika ettelijke malen zoo groot als alle Moederlandsche gemeenten te zamen. En ook overigens is de vergelijking in bedenkelijke mate mank, aangezien het Surinaamsche Gouvernement Staats-, Provinciaal en Gemeentebestuur, alles tegelijk is. Een Gemeentebestuur in Nederland heeft geen bemoeienis met Justitie, Gevangeniswezen, Post en Telegrafie, Douane, Hypotheekwezen, Immigratie en Kolonisatie, Eeredienst, Landbouw en Mijnwezen.

Zou men, alleen op basis van het aantal inwoners, Suriname willen vergelijken met een gemeente in Nederland, dan zouden voor die vergelijking in aanmerking komen de hoofdplaatsen der provinciën Groningen of Utrecht, steden, welke heel wat meer luxe ten toon spreiden in haar interne bestuursorganisatie en waar heel wat meer gedaan wordt op sociaal gebied dan in Suriname.

Wanneer men in Nederland zelfs op dorpen de [...] en goed ingerichte gemeentehuizen, postkantoren en scholen ziet, om niet te spreken van de bureaux der Raden van Arbeid in de grootere plaatsen en de duur gebouwde maréchausséekazernes ook ten plattenlande, en men denkt dan [...] aan de overeenkomstige huisvestingen in de West, dan komt men eerst recht tot de overtuiging dat daar ginds het geld, althans aan openbare gebouwen, niet over de balk is gegooid, vergeleken bij het nieuwe dat in dit opzicht in het Moederland tot stand gekomen.

Wat sociale voorzieningen betreft behoeft men slechts de verschillende publicaties van Dr. P. H. J. Lampe te lezen over den hygiënischen toestand in Suriname, om onder den indruk te komen dat er daar alreeds op dit éène belangrijke punt heel wat verzuimd is, dat slechts door meerdere (en natuurlijk kostbaardere) Overheids-bemoeienis kan worden verbeterd. Ook Curaçao trouwens kan zich niet verheugen in voldoende zorg voor de volksgezondheid, om ons tot deze éene tak van sociale politiek te bepalen, zooals erkend wordt in verschillende hoofdartikelen, voorkomende in de „Amigoe di Curaçao" van Januari en Februari van dit jaar [2]).

Met dit al zou het kunnen zijn, dat in de West een te groot deel der bevolking uit de staatsruif eet; speciaal Suriname is wel eens genoemd een kind met een administratief waterhoofd.

De cijfers evenwel der beroepsstatistieken in het Kol. Verslag 1925 bevestigen deze opvatting niet. Die statistieken geven voor Suriname 324 ambtenaren, 213 beambten van Politie en 489 onderwijzers, te zamen 1012 personen of nog geen 7.5 per 1000 inwoners; voor Curaçao 270 ambtenaren, 113 beambten van Politie en 195 onderwijzers, te zamen 578 personen of ruim 10 per 1000 inwoners.

Het aantal in dienst zijnde deelgerechtigden in het algemeen burgerlijk pensioenfonds in Nederland bedroeg op 1 Juli 1922: 252.386 of ruim 35 per 1000 inwoners.

En dat de bezoldiging van personen in Overheidsdienst in West-Indië te hoog zou zijn behoeft hier zeker allerminst te worden bestreden.

Gaan wij de kosten na van het onderwijs, dan geeft de raming voor 1927 voor Suriname 994.001 gld., d.i. ƒ 7.32 per hofd der bevolking, voor Curaçao 454.109 gld. of ƒ 8.03 p. h. d. b. [3])

In Nederland werd in 1924 bijna ƒ 22.— p. h. d. b. uitgegeven voor het lager onderwijs alleen, op het Amerikaansch-Westindische eiland Porto Rico $ 5.11 p. h. d. b. voor alle onderwijs.

En hoe staat het nu met de uit de cijfers blijkende bereidwilligheid der bevolking om zelf zooveel mogelijk op te brengen wat er noodig is om de Westindische gebiedsdeelen te besturen en te ontwikkelen?

De ramingen voor het dienstjaar 1927 geven de volgende cijfers voor eenige directe en indirecte belastingen:

Suriname.

Inkomstenbelasting	ƒ 550.000.—
Belasting op huurwaarde van gebouwen en erven	„ 105.000.—
Paardengeld	„ 75.—
Accijns binnenlandsch gedistilleerd	„ 200.000.—
Invoerrecht	„ 1.800.000.—
Opcenten op idem	„ 36.000.—
Lucifersbelasting	„ 18.000.—
Hondenbelasting	„ 5.000.—
Rij- en voertuigenbelasting	„ 24.000.—
Bel. op publ. vermakelijkheden	„ 12.000.—
	ƒ 2.750.075.—

of ruim ƒ 20.— per hoofd der bevolking [3]).

Curaçao.

Invoerrecht	ƒ 641.500.—
Accijns op gedistilleerd	„ 630.000.—
Accijns op geslacht	„ 14.200.—
Grondbelasting	„ 110.000.—
Gebruiksbelasting	„ 74.300.—
Inkomstenbelasting	„ 321.500.—
Hondenbelasting	„ 6.000.—
Petr. raffin. belasting	„ 3.000.—
	ƒ 1.800.500.—

of bijna ƒ 32.— per hoofd der bevolking [3]).

Ter vergelijking diene, dat in Nederland in 1924 de persoonlijke belastingen ƒ 84.02 p. h. d. b. opbrachten, t.w. die naar het inkomen en het vermogen ƒ 50.23 en die naar de verteringen ƒ 33.79.

Wat direct de aandacht trekt (in aanmerking genomen dat de Surinaamsche bevolking 2 2/5 maal zoo groot is als de Curaçaosche) is de relatief hoogere opbrengst der inkomstenbelasting op Curaçao, terwijl het tarief in Suriname belangrijk hooger is en in het Kol. Verslag 1925 de overzichten der aanslagen de volgende cijfers geven:

Natuurlijke personen in Suriname wonende 8888 (d.i. ruim 6.5 % der bevolking op 1 Jan. 1925).

In Curaçao wonende personen 2273 (d.i. ruim 4 % der bevolking op 1 Jan. 1925).

*) Bij deze beschouwingen is gebruik gemaakt van het Koloniaal Verslag 1925 en van de West-Indische Begrootingen voor 1927.

[2]) In het nummer van 5 Februari zegt dit blad, dat de sterfte aan tuberculose in Curaçao iets gunstiger is dan in Nederland; in 1924 evenwel overleden in Curaçao per 10.000 inwoners 17 personen aan t.b.c., in Nederland nog geen 11.

[3]) Als deeler is gebruikt het bevolkingscijfer op 1 Januari 1925.

Verhoudingsgewijze betalen dus in Suriname anderhalf maal zooveel inwoners inkomstenbelasting als in Curaçao. En dat, terwijl in Suriname 14 % der bevolking bestaat uit Boschnegers en Indianen, die buiten de eigenlijke volksgemeenschap leven, en bijna 40 % uit immigranten, waarvan wel een 30-tal kiesrecht bezitten, maar ook een zeker deel uit contract-koelies bestaat (op 1 Januari 1925 ruim 7 % der geheele Surinaamsche bevolking), welke categorie van inwoners Curaçao niet kent.

Dat het aantal in de inkomstenbelasting aangeslagen natuurlijke personen in Suriname, ook relatief, zooveel grooter is kan hierdoor verklaard worden dat aldaar, volgens de meergenoemde overzichten, 4800 personen met een inkomen van minder dan 900 gld. per jaar (totaal belastbaar inkomen na kinderaftrek bijna 3 millioen gulden) waren aangeslagen, terwijl in Curaçao de belastbaarheid eerst bij een inkomen van 900 gld. aanvangt.

De relatief geringere opbrengst der inkomstenbelasting in Suriname, niettegenstaande het percentsgewijze grootere aantal aangeslagenen en het hoogere tarief, moet dus het gevolg zijn van de geringere frequentie der hoogere inkomens en de hooger bedoelde overzichten geven dienaangaande dan ook frappante cijfers te zien.

In Suriname werden 2838 inwoners aangeslagen met inkomens van 900 tot 2000 gld. en in Curaçao 1148, wat ongeveer evenredig is met de respectievelijke getalsterkten der bevolking. Voor de hoogere inkomens evenwel is Curaçao meestal relatief en soms zelfs absoluut in het voordeel, wat blijken kan uit het onderstaande staatje der aanslagen:

	Suriname	Curaçao
boven 2000 gld. tot 3000 gld.	499	311
„ 3000 „ „ 4000 „	238	223
„ 4000 „ „ 5000 „	132	286
„ 5000 „ „ 6000 „	89	120
„ 6000 „ „ 7000 „	40	42
„ 7000 „ „ 8000 „	35	55
„ 8000 „ „ 9000 „	32	11
„ 9000 „ „ 10000 „	20	16
„ 10000 „ „ 12000 „	22	17
„ 12000 „ „ 15000 „	13	16
37000 „	20	23
38000 „	—	1
59500 „	1	—
75000 „	—	3

Duidelijk blijkt hieruit een gunstige invloed der aanwezigheid op Curaçao van groote bedrijven met veel en goed betaald hooger personeel, welke in Suriname lang niet een zoo groote rol spelen.

Intusschen blijkt van dien invloed weder niet voldoende uit de volgende inkomstencijfers, mede overgenomen uit de overzichten der aanslagen in het Kol. Verslag 1925.

In Suriname gevestigde lichamen	57.700
Natuurlijke personen niet in Suriname gevestigd	247.900
Niet in Suriname gevestigde lichamen	1.411.600
Buiten Suriname gevestigde verzekeraars	81.600
In Curaçao gevestigde lichamen	62.900
Buiten Curaçao wonende personen en daarbuiten gevestigde lichamen	1.371.900

Dat de grondbelasting in het kleinere gewest zooveel meer opbrengt dan in het grootere is een omstandigheid waaraan de enorm gestegen huurwaarde van gebouwen en terreinen op het eiland Curaçao niet vreemd kan zijn.

Vergelijkt men de Surinaamsche cijfers voor invoerrecht, opcenten daarop en accijns op binnenlandsch gedistilleerd met de Curaçaosche voor invoerrecht en accijns op (in dit laatste gewest nagenoeg uitsluitend buitenlandsch) gedistilleerd, dan komt men tot de slotsom dat de totale opbrengst in Curaçao p. h. d. b. ongeveer andehalf maal zoo hoog is. In Curaçao evenwel moeten veel meer eerste levensbehoeften worden ingevoerd dan in het landbouwende Suriname en op het eiland Curaçao met zijn drukke scheepvaart en belangrijk vreemdelingenverkeer wordt veel uit de consumptie verkocht dat daadwerkelijk naar buiten wordt uitgevoerd.

Waar in 1924 de Surinaamsche invoer en uitvoer beide zich rond de 7.5 millioen bewogen, vinden wij voor Curaçao over hetzelfde jaar de invoer aangegeven met ruim 51 en de uitvoer met ruim 32 millioen. Zoowel de grootte als de onderlinge verhouding der Curaçaosche cijfers worden natuurlijk beheerscht door aanvoer en verscheping van ruwe olie en olie-prdoucten en van bunkerkolen.

Toch leveren de gedetailleerde invoer-cijfers van genoemd jaar interessante gegevens op ter vergelijking; hieronder volgen die van enkele artike-
en groepen van artikelen, welke min of meer
verschil in welvaart demonstreeren.

	Suriname	Cura[çao]
Bier	117.857	122
Wijn	93.112	72
Gedistilleerd, etc.	*) 63.370	298
Manufact. en gem. kleeren	1.168.323	1.409
Parfumeriën, enz.	14.374	175
Rijtuigen (waaronder motorrijtuigen en rijwielen) en onderdeelen	76.071	215
Sigaren, sigaretten, tabak en sigarettenpapier	310.189	372

*) Suriname produceerde zelf 503.514 L. waarvan uitgevoerd 207.649 L. ter waarde f 24.917.—.

Om terug te komen op de uitgaven, daar zijn inderdaad welke onevenredig zwaar drukken op begrooting van Suriname.

Die voor het Landbouw-departement, voor de Immigratie en de Kolonisatie evenwel zou wel niemand willen schrappen, nu er eenige kans schijnt te bestaan dat een werkelijke Groote Landbouw het leven zal worden geroepen en aanwas der gezeten bevolking algemeen dringend wenschelijk wordt geacht.

Veel geld heeft indertijd gekost de mislukte coven-cultuur, welke was opgezet zonder reke[ning] te houden met het cultuur-risico.

En ook thans nog is een voortdurende scha[de]post de Landsspoorweg, een onderneming, wa[ar]van bleek dat zij geen reden van bestaan had toen men met den aanleg halverwege gereed was. De bedrijfsrekening voor 1924 sloot met een nadeelig saldo van f 285.000.—, afschrijvingen inbegrepen, maar rente der leening, waaruit de aanleg di[e] bekostigd, blijkbaar niet. Opheffing van den [...] zou natuurlijk een bezuiniging beteekenen, m[aar] het spreekt van zelf, dat in den loop der bij[na] twintigjarige exploitatie de spoorweg zelf, door [het] feit van zijn aanwezigheid, behoeften heeft d[oen] ontstaan, welke door stopzetting zouden wo[rden] benadeeld.

In een zoo uitgestrekt en zoo dun bevolkt l[and] zullen ook werkelijk noodige verkeersmiddelen slechts met verlies kunnen worden geëxploiteerd, daarom alleen van Overheidswege kunnen wo[rden] in het leven geroepen en in stand gehouden. [Een] voorbeeld hiervan levert de dienst der Gouvernementsvaartuigen op, de bedrijfsrekening van [...] ken dienst over het jaar 1924 een nadeelig s[aldo] liet van rond 100.000 gulden, zonder dat even[wel] met waardevermindering van het materiaal en rente van het daarin vastgelegde kapitaal reke[ning] is gehouden; van het genoemde verliessaldo k[wam] ongeveer de helft voor rekening van de dien[st] op de districten welke slechts over zee te bere[iken] zijn.

Een verbinding van de buitendistricten met [de] hoofdplaats, hoe nooddruftig dan ook, is nu [een]maal noodzakelijk, alleen reeds ten behoeve [van] de bestuurs-gestie, en zelfs de overzeesche vest[igin]gen in Suriname zouden, zonder Gouvernements Stoomvaartdienst, geïsoleerder zijn, met betrek[king] zoowel tot de hoofdplaats als tot de buitenw[ereld] dan de vijf kleinere eilanden van het gebied [van] Curaçao.

Bovenstaande beschouwingen mogen strekken [tot] verdediging van de opvatting dat bij de beoorde[e]ling van den slechten staat der Surinaamsche [fi]nanciën, waardoor reeds zoolang aan het Moeder[]land lasten zijn opgelegd, het volgende d[ient] worden in aanmerking genomen.

Dat de vroeger begane misslagen, mede bij [het] aanwenden van pogingen om het gewest tot o[nt]wikkeling te brengen, nog in den tegenwoordi[gen] tijd nawerken en ook rechtstreeks nog geldel[ijke] offers eischen.

Dat bij de nieuwe pogingen in dezelfde richting, welke ongetwijfeld van urgent belang zijn, die m[is]slagen in geen consequentie mogen worden g[e]ken, dan alleen om voor de toekomst de risico's [zoo]veel mogelijk te beperken.

Dat de ongunstige verhouding tusschen ink[om]sten en uitgaven niet mag worden geweten aan [een] te weelderige huishouding, zoolang op het punt [van] bestuurs-inrichting en sociale voorzieningen [de] Moederlandsche maatstaf niet geheel en al w[ordt] op zijde gezet.

Dat om voor de hand liggende redenen met [den]zelfde maatstaf de volkskracht der huidige Suri[]naamsche gemeenschap niet mag worden gem[eten].

Dat althans bij vergelijking met het als ge[...]

houwd zooveel welvarender Curaçao de Surinsche bevolking niet in gebreke is gebleven om draagkracht te contribueeren in de kosten der eenschap.

Maart 1927.

Kalasan, Mendoet, Boroboedoer, Prambanan.

Verneuil. L'art à Java. Les temples de la période classique Indo-Javanaise. Paris et Brux. Vanoest, 1927.

...en-negentig lichtdrukken brengt dit boek n Kalasan, Mendoet, Boroboedoer en Pram-. Voor den uitgever een heele onderneming; dat hij haar aandurft, want ook hij zal wel hoe talrijk de plaatwerken zijn over Javaantempels — de schrijver geeft hem trouwens lange lijst. Tachtig kwarto bladzijden tekst is veel voor een beschrijving, al is zij ook be-. Boeddha gaat op reis; we zijn aan den westvan Boroboedoer; 109, il se met en route; 110, reçu par un moine d'une autre secte; 111, il reçu par le roi des Nagas, Soudarçana; 112, la ville de Rohitavastou. Niemand zal dit sprakig noemen. Maar men moet in 't oog n wat voorafgaat: een overzicht van Java's hiedenis; een hoofdstuk over Brahmanisme en dhisme; een ander over architectuur en plasen het ontstaan van een Hindoe-Javaanschen Dan Boroboedoer. Wie na deze beschrijving bouwwerk nog niet mooi vindt is hardleersch. les éléments sont mis en oeuvre pour con- à la réalisation de la beauté dans la forme que: moulurations et surfaces nues, balustraterrasses, panneaux sculptés, niches et pisocles, escaliers et portes monumentales, en ronde bosse, les courbes et les droites, leins et les vides, les rythmes, les contrastes, ces éléments se composent en un ensemble ectural et plastique qui s'efforce à exprimer ment une idée, dans une unité de composimonumentale." Wanneer 't, na deze dithymaar niet tegenvalt.

raisonneur als de heer Verneuil is voor ons nders altijd een vreemd wezen; we vragen al meent hij dat nu, en is 't waar? Men zal zich neren het opstel dat prof. Krom schreef voor Gedenkschrift van het Instituut v. d. taal-, en volkenkunde van N.-I. „Sculptuur, tekst traditie op Baraboedoer", als antwoord op de „wat waren 't eigenlijk voor menschen die reliëfs beitelden?" Aan het eind van een zeer rig betoog, waarin telkens de nauwkeurigvan het beeldwerk wordt getoetst aan den die moest worden in steen gebeiteld, komt de leeraar tot de slotsom, dat — voor zoover hij kunnen nagaan — de beeldhouwers den voor ellen tekst zelf niet hebben gekend, noch bij kortere verhalen, noch bij de grootere. Zij moehebben gewerkt naar instructies, hun door den werper voor elk afzonderlijk reliëf gegeven voordie den hoofd-inhoud waarborgden, maar niet zóó in bijzonderheden konden afdalen, of uitvoerende kunstenaar zelf moest een en ander vullen; waarbij hij natuurlijk de hem onbekendetails van den tekst wegliet en ook wel eens aanbracht die met den tekst eigenlijk in waren. Dit is het proza; Verneuil is poëtiaanzienlijk (bl. 36 en 37), omdat hij het Geschrift niet kende.

...pa en tjandi worden behoorlijk onderschei- de vihara worden even kloosters genoemd men kan wonen, die verscheidene vertrekhebben. En de geschiedenis krijgen we in korvorm en in hoofdzaak het stuk dat we noodig n, de eeuw die ligt tusschen 750 en 850, toen oude gezag oostwaarts zich verplaatste en n-Java werd beheerd door het Palembangsche Criwidjaya; destijds verrezen de Boeddhistitempels Mendoet, Boroboedoer, Kalasan, later woe-groep. Omstreeks 860 kwam er een einde de Sumatraansche overheersching en herleefde Çivaïsme. Le temple de Çiva du groupe de Lara ngrang à Prambanan heet het hoofdstuk over complex; in 1922, toen Verneuil de bouwvallen zocht, werden de muren zichtbaar van het zuideelte. „Les quatres études rassemblées ici, ont été réunis les temples de Kalasan, de Men- de Boroboudour et de Prambanan permettent de comprendre et de suivre le dévelloppement progressif de l'influence locale javanaise sur l'art plus purement hindou du début'.' Aldus eindigt de tekst; een studie over plastiek noemt de schrijver elders het boek, waarvan — maar dit zegt hij niet — de Franschen zullen genieten; het leest zoo vlot en men leest zoo vlug over alles heen, met het vermelde rythme dat voor Java heel gewoon is, waar alles heftig en gauw gaat, tropisch-buitengewoon, vulkanische uitbarstingen en aardbevingen; afgrijselijke epidemieën; verwoestingen van velerlei soort; regens uit den zondvloedtijd. En dan, na deze buitensporigheden, het verval, plotseling het platgeslagen geweldige...... en hiermede wordt nu de boeddhistische kunst vergeleken in hare evolutie, tot krachtige ontwikkeling gekomen, tot overdadigen bloei en daarna op eens brusquement, inexplicablement tout s'efface. Maar het is prettig om te lezen, quand même.

De foto's die tot lichtdrukken werden zijn van den schrijver zelven; zij zijn niet eerlijk verdeeld over de onderscheidene tempelruïnen; tjandi Kalasan kreeg er maar één, de Mendoet insgelijks. In den tekst zijn beide in één hoofdstuk vereenigd. Dan komt Boroboedoer met 63 afbeeldingen, Prambanan met 31. Het meerendeel is zeer mooi; verschillen vallen op wanneer men gaat vergelijken. Pl. LXXII Prambanan geeft niet precies dezelfde groep van drie gandharwa's die Von Saher, in Versierende kunsten afbeeldt, drie gratiën, die in mijn portaal aan den wand hangen, maar ze gelijken misleidend op elkaar deze groepen en de laatste zijn beter. Bij eenige is het verschil tusschen licht en donker te scherp, en dan komen ons weer aangenaam verrassen andere die zoo mooi van toon zijn als zich maar laat wenschen. Sommige platen geven groepen reliëfs te zien, de meeste een enkel reliëf, ook wel een deel daarvan. Ik wil niet beweren, dat de korte verklaringen of terechtwijzigingen in den tekst niet kloppen met de voorstellingen op de afbeeldingen, maar of de lezer veel wijzer zal worden betwijfel ik. Reliëf 97, spelend kort na de gedaanteverwisseling, wordt aldus verklaard: Pendant la première semaine il (n.l. Boeddha) demeure à la même place, adoré par les apsaros. Het reliëf stelt voor een optocht van acht personen, voorafgegaan door een olifant. Toch is het bekijken der afbeeldingen een genot. De schrijver heeft gefotografeerd wat hij het mooiste vond en voor het mooie heeft hij een goed oog.

JOH. F. SNELLEMAN.

De Hollandsche afstammelingen op Kisser.

In een oud nummer van het Koloniaal Weekblad vond ik iets over de afstammelingen van Hollanders op het eiland Kisser, in het Zuidoosten van onzen Indischen Archipel. Dit eiland wordt daar genoemd: „het Molukken-eilandje Kisar". Ik veroorloof mij de opmerking dat de Moluksche eilanden liggen even benoorden den evenaar en de Zuidwestereilanden, waartoe Kisser behoort, op ongeveer 8° Zuiderbreedte. De naam Kisar schijnt van latere vinding te zijn; zoover ik weet, werd het eiland vroeger Kisser genoemd; ik zal het zoo blijven noemen.

Het stukje in het bedoelde nummer (15 April 1926) is getiteld: „de Mestiezen van Kisar". Ook hierop meen ik aanmerking te moeten maken. Het woord mesties is het verbasterde Spaansche mestizo, van mesila, mengen, het beteekent „menschen van *gemengd* ras; maar de blanke bewoners van Kisser zijn juist *niet* vermengd, zij zijn: *creolen.* Zoekt men dit woord op in eene encyclopaedie, b.v. die van Winkler Prins, dan vindt men dat het „beteekent in het algemeen iemand, die in een of ander land gesproten is uit een ras, hetwelk aldaar niet thuis behoort", wat volkomen het geval is met de blanke bewoners van Kisser.

Na deze opmerkingen kom ik tot het eigenlijke doel van dit schrijven. Op Ambon en onderhoorige eilanden worden de hoofden der bevolking veelal radja genoemd. In 1855 heette de radja van Kisser Filippus Bakker. Nu komt het mij belangwekkend voor te weten of het radja-schap in het geslacht Bakker erfelijk was (of misschien nog is), of dat vroeger en ook nu nog het hoofd der bevolking door den Gouverneur te Ambon, tengevolge van eene verkiezing of op voordracht van een reizend amb-

tenaar, benoemd werd, enkel om zijn geschikt- en bekwaamheid. Onder de thans te Timor-Koepang wonende Hollanders van Kisser zijn er misschien wel die Bakker (oorspronkelijk Backer) heeten.

N. M. L.

Van Week tot Week.

Dinsdag 5 tot Maandag 11 April.

Economische theorie en Indische realiteit. Prof. G. Gonggrijp heeft den 4en dezer voor de Vereeniging van ambtenaren bij het Binnenl. Best. een voordracht gehouden over: Economische theorie en Indische realiteit. (Verslag in het *Vaderl.* van Dinsdag 5 April, Avondbl. B.).

Een paketstoomer vernield. Batavia, 7 April. (Aneta).[1]) De Paketstoomer Van der Lijn, die op een rif stootte, maar toch te Singapore binnenkwam, waar gedokt werd, blijkt zoo grondig vernield, dat het schip zeer vermoedelijk gesloopt zal worden.

Intrekking van Indische bankbiljetten. Batavia, 7 April (Aneta). De Indische biljetten van f 50.— met de jaartallen 1911, 1913, 1916, 1917, 1920 en 1922 zijn krachtens machtiging van de Regeering ingetrokken. De termijn van inlevering sluit 18 Mei.

Zal Tjokroaminoto zijn benoeming tot Volksraadslid aanvaarden? Semarang, 5 April. (Aneta). Volgens de Locomotief is het S. I.-Congres met groote meerderheid tegen het aanvaarden van zijn benoeming tot Volksraadslid door Tjokroaminoto.

Dr. Soetomo in den Volksraad. Blijkens een Anetatelegr. van 10 dezer is Dr. Soetomo op zijn aanvankelijk besluit om zijn benoeming tot Volksraadlid niet te aanvaarden, teruggekomen.

De bijzetting van Generaal van Heutsz. Bandoeng, 5 April. (Aneta). Luitenant A. W. M. Jordan zal optreden als commandant van het inheemsche detachement voor de bijzetting van het stoffelijk overschot van generaal Van Heutsz.

Benoeming van hoogleeraren aan de Medische Hoogeschool. Volgens een Aneta-telegram dd. Batavia 8 dezer, zijn aangewezen tot gewone hoogleeraren aan de Medische Hoogeschool Prof. J. Boeke, Dr. A. de Waart, Dr. L. Otten, Dr. C. D. de Langen en Dr. L. Lesk. Tot buitengewoon hoogleeraar zijn benoemd: Dr. W. A. Mijsberg, Dr. W. Radsma, Dr. C. Bakker, Dr. W. Docters van Leeuwen, Dr. H. C. Delsman, Dr. B. C. S. Jansen, Dr. J. Boerema en de hr. N. J. A. T. Boerma.

Emigratie naar Suriname. Batavia, 6 April. (Aneta). In 1927 zullen in totaal 2250 personen van Java naar Suriname emigreeren. Het eerste transport vertrekt begin Juni met het stoomschip Kangean.

De onrust op Atjeh. Kota Radja, 6 April. (Aneta). De halfbroeder en de zoon van den verzetsleider Teungkoe Peukan zijn met twee volgelingen gearresteerd in het Tjalangsche.

Luitenant-Kolonel L. van der Heyden †. Te Ruurlo is overleden in den ouderdom van 82 jaar de gepensioneerde luitenant-kolonel van het O.-I. leger, Laurens van der Heyden.

's Lands Plantentuin te Buitenzorg. De hr. P. C. A. Dakkus, hortulanus van den Plantentuin te Buitenzorg, heeft te 's-Gravenhage voor de Kon. Ned. Mij. v. Tuinbouw en Plantkunde een voordracht met lichtbeelden gehouden over den wereldberoemden plantentuin te Buitenzorg. (Een uitvoerig overzicht gaf het *Vaderl.* van 6 April, Avondbl. A).

Resident G. J. van Dongen. Batavia, 8 April. (Aneta). De resident van Djambi, de heer G. J. van Dongen, heeft het voornemen met Juli ontslag aan te vragen.

Hoofdinspecteur F. L. Pannekoek. Aneta-telegrammen dd. Batavia 8 en 9 April melden, dat den hoofdinspecteur, hoofd van den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen, den heer F. L. Pannekoek, op zijn verzoek met 1 Sept. eervol ontslag is verleend en als zijn opvolger is benoemd de heer A. J. Schabeek, thans onderhoofd.

[1]) De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan de *Nwe Rott. Ct.*

Overschot Ind. begrooting 1926. Batavia, 8 (Aneta). Volgens een nadere becijfering draagt het overschot op de begrooting voor den gewonen dienst 38 millioen gu

De onlusten in Indië. De *Nwe Rott. Ct.* van Z dag 9 April deelt mede:

In Rotterdam, 's-Gravenhage en Amster zullen Zondag a.s. vanwege S.D.A.P. en N vergaderingen worden gehouden ter bespre van de onlusten in Indië. In het manifest ter aankondiging daarvan verspreid is, den de volgende eischen gesteld:

1e. Dadelijke verzachting van 't lot van die thans geïnterneerd worden naar het b Digoel-gebied op Zuid-Nieuw-Guinea en derzoek door een daartoe afzonderlijk beno de, niet ambtelijke, commissie, naar schuld.

2e. Intrekking van de art. 36, 37 en de Indische staatsregeling, welke samen exorbitante rechten vormen, op grond van de gouverneur-generaal hem onwelge lige personen kan ex- of interneeren en tueele regeling van deze materie in het sche Wetboek van Strafrecht, opdat de kenen op een behoorlijke procedure rekenen.

3e. Afschaffing van art. 161bis van dische Wetboek van Strafrecht en oph van het vergader-verbod, opdat econom en nationale acties kunnen plaats hebben der kans op zware gevangenisstraf voor die de leiding nemen.

De Indische gemeenten gedurende de laatste jaren. Voor het Indische Genootschap te venhage heeft den 3en dezer de heer J. J. Rückert een voordracht (met debat) geho over de Indische gemeenten gedurende de ste tien jaren. (Kort verslag o.a. in *Nwe Ct.* van 9 April, Ochtendbl. C).

Luitenant-kolonel Chr. Broeksma †. Te 's-Gr hage is, op den leeftijd van 73 jaar, over de heer Chr. Broeksma, gep. luit.-kol.- dant van het O.-I. leger, ridder in de Ord Oranje-Nassau.

Resident Th. A. Meister. Batavia, 9 April (A De resident van Pekalongan, de heer Meister, gaat in 1927 met pensioen.

Mr. K. F. Creutzberg. Volgens het *Soer. Han* zal Mr. K. F. Creutzberg, vice-president den Raad van Indië, in September repatr (Een nader Aneta-telegr. trekt dit beri twijfel).

Kolonel A. H. Treu. De Kol. der Inf. van het leger A. H. Treu, hoofd der 1e afd. a Departement van Oorlog, zal 2 Mei den met pensioen verlaten.

Generaal-Majoor F. J. P. Sachse. De Gen.-M Inf. van het O.-I. leger F. J. P. Sachse zijn aanvrage den 3en Mei den dienst m sioen verlaten.

Resident P. A. Tellings. Batavia, 11 April (A Aan den Resident van Benkoelen, den h A. Tellings, is op zijn verzoek met 5 Ju vol ontslag verleend onder dankbetuig

De Gouv.-Generaal verleent wederom gratie. via, 11 April (Aneta). Aan de twee bekl die beschuldigd waren van moord o politie-agent en die 6 Januari door den raad te Batavia tot de doodstraf ver waren, is gratie verleend.

Kunst, Kunstnijverheid en Huis

Een bijzondere Afscheidsavond.

Reeds meermalen hebben wij onder het h *„Lessen in Levenskunst"* hier gewezen op het tige werk, verricht door de *Koloniale School* *Vrouwen en Meisjes,* Westeinde 46 te 's-Gr hage, die zulk een nuttige voorbereiding geeft naar Indië vertrekkenden, opdat zij daar gind moois van haar leven kunnen maken. Thans *Het Vaderland* in zijn ochtendblad van j.l. daarover o.m.:

„Wij hebben reeds verscheidene afscheids den van cursussen der Koloniale School voor wen en Meisjes meegemaakt en altijd trof ons het bijzondere karakter, dat het bestuur aan plechtigheid wist te verleenen. Gisteren was echter wel bijzonder gelukkig geweest me

Zeggelen uit te noodigen een lezing te houden. ...echt kon de presidente, mevrouw Ros—Vrijman, ...laren, dat mevrouw Van Zeggelen in haar ...st zoo mooi weet te leggen haar liefde voor ...ië en haar kennis van de psyche van het volk. ...gold weer in sterke mate voor het fijne stukje, ...zij gisteravond voorlas: „De Weefster", een ...etsje uit haar Atjehschen tijd, waarin zij laat ...en hoe een oude vrouw, vervuld van haat tegen ...anken, die een einde maakten aan al wat haar ...lief had en bewonderde, door haar liefde tot ...ude kunst van het weven, er toe komt haar haat ...rgeten en de vrouwen en meisjes voor te gaan ...de school in de stad, waar zij de meisjes weer ...eren „het heilig weven voor het volk", zooals ...in den droom beleefde. De stemming in dit ...rend mooie schetsje hebben zeker allen ge... die gisteravond tegenwoordig waren en de ...ering aan dezen avond zal ongetwijfeld voor ...isjes, als zij als jonge vrouwen in Indië voor ...ijkheden staan, een steun zijn. Want ook ...uw Ros, die mevrouw Van Zeggelen hartelijk ...le, wist weer in een van die warme en ernstige ...idsspeeches, waarvan zij zoo goed het geheim ...de meisjes te doordringen van haar verant...delijkheid in Indië, als weefster van de draden, ...alleen in het gezin, maar ook tusschen ons ...en de Inlandsche bevolking. Zij herinnerde ...hij nog eens aan de geschiedenis en het doel ...Koloniale School en drukte den scheidenden op ...hart in Indië de kleuren der school hoog te ...en, door brieven den band met de school aan ...houden en door overal achter haar handteeke... K. S. te schrijven, propaganda voor de school ...aken."

...n der scheidende leerlingen bedankte in harte...woorden en toonde daarbij hoezeer de geest, ...in de school steeds heerschte, was gewaardeerd. ...de school schonk zij het bestuur het portret H. M. de Koningin, de beschermvrouwe der ...ol, met het verzoek dit in een der leslokalen te ...n hangen.

...vrouw Ros betuigde onder levendig applaus ...ens het bestuur haar dank voor dit geschenk, ...een eereplaats zou krijgen, vooral ook in een ...w gebouw dat het bestuur nog steeds hoopt te ...iken.

...besloot met voor te stellen een telegram te ...en aan de Directrice, Zr. Hellemans, die ten ...ge van haar ernstige ziekte nog in het buiten...vertoefde, maar zeker met haar hart bij dezen ...d was.

...gens de traditiën der school werd na afloop ...het plechtige gedeelte van den avond thee aan...den met lekkernijen door de leerlingen zelf ...kken."

...e week na Paschen begint de nieuwe cursus.

„Boeddahkind".

...aar jongste tooneelstuk van bovenstaanden ...m las mevrouw *Marie van Zeggelen*, j.l. Dins...avond voor, in de met leden en genoodigden ...n het *Ned. Indonesisch Verbond* goed gevulde ...al van „Hotel de Twee Steden" te 's-Gravenhage. ...kend eenvoudig en toch zoo innig gevoelig ...eet zij daarin een beeld te geven van het Javaan...sche volksleven, en zijn verhouding tot het Euro...peesch bestuur, zoowel bij een regents-familie als ...de kampong. Door menig fijn trekje geeft zij te ...nen, hoe de Javanen, zoowel in innerlijke, als ...rlijke beschaving, niet bij de Europeanen achter..., dat wij, Westerlingen, ook in dit opzicht nog ...wat van den Oosterling leeren kunnen.

...en warm applaus getuigde van de instemming ...talrijke aanwezigen.

...p Maandag 25 en Dinsdag 26 dezer zal dit ...neelstuk op initiatief van het *Propaganda-...ité* van Boeatan, onder regie van mej. *W. Wes-...*, worden opgevoerd in het *Theater Heeren-...ht*, door een club dillettanten, van wie de ...elen hun sporen reeds op de planken verdiend ...en. De namen van mevr. Jut de Bourghel— ...mus en Mia Aarwen, van de heeren Niestadt, ...l, Verboeket en ten Brink, die de hoofdrollen ...ullen, staan er borg voor. Ook komt er een ...aansche bruiloft in voor, die een typisch beeld ...t van de traditioneele gebruiken daarbij. *Raden Soebanto* zal als bruidegom dansen op gamelan...iek, door leden van het *Nederl.-Indonesisch ...ond van Jongeren Organisaties* uitgevoerd. ...angskaarten, tegen gewone theater-prijzen, zijn ...reeds te verkrijgen in Boeatan, Heulstraat 19, ...Haag.

Raden Mas Jodjana.
Dansavond voor de Volksuniversiteit.

Dezen winter hield Raden Ajoe *Jodjana* voor de Volksuniversiteit te 's-Gravenhage een cursus over den Indischen, in 't bijzonder den Javaanschen dans, welke j.l. Zaterdagavond besloten werd met een dansuitvoering van haar gemaal, Raden Mas *Jodjana*. Wij zijn het volkomen eens met de redactie van *Het Vaderland*, die dit een goed werk noemt van de Volksuniversiteit en o.m. schrijft:

„Als een oase midden in de woestijn van nieuwigheden zijn Jodjana's dansen. Want zij zijn uit de School, die op een historie van eeuwen bogen kan, die gecultiveerd wordt aan een hof en wortelt in de gevoelens van een groot volk. Een verheven rust, een goddelijk overwicht als Jodjana te suggereeren weet met Nila Konta, Redder der Menschheid, kan alleen volgroeien in zulk een sfeer. Hoe zou een moderne danseres zoo iets gedegens kunnen geven, waar elke beweging van haar een tasten is, terwijl Jodjana navolgen kan? Het is de verdienste van Jodjana, dat hij niet slaafs navolgt, maar de kracht bezit om zelf te componeeren binnen de grenzen van de oude Javaansche danskunst. Zijn „Opstanding" is daar een prachtig bewijs van. Hoe adellijk is verder zijn „Rijst-dans" en hoe krijgshaftig zijn „Held".

„Raden Mas Jodjana heeft al dikwijls in Den Haag gedanst. Maar nimmer zal het publiek hem zoo goed hebben kunnen volgen. Nu werd elke dans ingeleid door zijn Raden Ajoe, die met een enkelen zin een vergezicht wist te geven op de diepe beteekenis van elken dans."

Een Tentoonstelling van Kendaoeris.

Voor het Uitstalraam en in de Toonkamers van Boeatan, Heulstraat 19, Den Haag, prijken thans tusschen de prachtige Toradja doodendoeken met hun grootsch opgevatte teekeningen van rood-bruin-zwarte kleurschakeeringen, de twee door den heer Tillema uit Midden-Celebes ontvangen *Kendaoeri's*, reeds door hem en den heer Michjelsen in ons blad van 30 Dec. j.l. beschreven, te midden van een dozijn andere uit de particuliere verzameling van Mevr. Michielsen en Mevr. Eindhoven, alsook door het ethnografisch Museum der Militaire Academie te Breda voor deze tentoonstelling tijdelijk afgestaan. Door kunstzinnige vrouwenhanden als sierlijke kappen voor staande en hangende lampen en als niet minder smaakvolle houders van planten en bloemen benut, vormen zij tezamen een geheel, dat het bekijken overwaard is. Wat zouden de Toradja's verbaasd zijn, als zij hun kunstschatten, zoo toegepast, eens konden zien! Stellig zou 't hun goed doen te merken, dat ook wij, Nederlanders, hun fraaien arbeid naar waarde weten te schatten. Er is reeds één bestelling op gekomen. Wie volgt!

De heer Tillema kreeg, naar wij vernamen, uit Makale het bericht, dat de Hoofden daar nu ook weer *Kendaoeri's* laten maken. Hij heeft dus succes van zijn poging tot het doen herleven van dit werk.

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Politieke partijgroepeering in Indië.

Het *Soer. Hbl.* (26 Febr. 2de bl. *v. L.*) betoogt, dat de Indische politieke scheidingslijnen anders loopen dan de Nederlandsche. Het blad verdedigt nogmaals de nieuwe politieke organisatie — „het blanke front", thans „de ethische concentratie" genoemd — op de volgende gronden: Zoowel de verkiezingen van '20 en '23, als die van '27 brachten duidelijk aan het licht, dat het Nederlandsche kiezerscorps in Indië niet wil weten van import-politiek en internationale missies. Het wil politiek van eigen bodem, naar eigen normen en voor eigen mogelijkheden en behoeften. Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid laat zich voorspellen, dat invloed en aanhang der gecopieerde Nederlandsche politieke partijen door de afkeerigheid van het Nederlandsche kiezerscorps zullen ineenschrompelen tot nul. Wij gronden deze overtuiging op de feitelijke samenstelling der Nederlandsche gemeenschap in deze landen; die gemeenschap toch mist de factoren, welke een politieke groepeering naar moederlandsch model wettigt. Door geloof, sociale over-

tuiging en economischen status wordt het volksleven in Nederland ontleed in hoofd- en nevenstroomingen, van velerlei richting en kleur. Deze stroomingen, in politieken zin georganiseerd, vormen gezamenlijk de politieke constellatie van het Nederlandsche volk, welke een beeld geeft van diep-ingrijpende en, naar ons en veler overtuiging, schadelijke verdeeldheid. Een niet-onaanzienlijk deel van het Nederlandsche volksleven splitst zich van de hoofdstrooming af, verplaatst zich naar Indië en vindt daar, naast en met de Europeesche blijverskern, een nieuw arbeidsveld, dat in den regel op den geheelen mensch beslag legt. In kleiner verhoudingen vertoont deze Indisch-Nederlandsche samenleving alle schakeeringen van het moedervolk, maar haar leden verkeeren onder principieel andere levensvoorwaarden. Dit verzwakt de moederlandsche tegenstellingen en prikkelt, vooral in den laatsten tijd, in toenemende mate het saamhoorigheidsgevoel. Wij zijn overtuigd, dat onder de inwerking op het Nederlandsche element in deze landen van scherper, ruimer en forscher tegenstelling naar ras, religie, geschiedenis, koloniale machtsverhouding en getal, de eigen verschillen en onderlinge geschillen zullen worden overschaduwd en uiteindelijk opgeheven. Herhalingen van de verzetsbewegingen op Java en Sumatra zullen op dit proces stimuleerend inwerken.

Wij vestigen de aandacht op het *Soer. Hbl.* (1 Mrt. 3de bl. „Ned. Indië en Indo-China" van *K. Wybrands*; 3 Mrt. 4de bl. *„Van onze Buren"*), de *Deli Crt.* (11 Mrt. „Een bezonken oordeel"), *De Sum. Post* (8 Mrt. „Wat dan wel?"), het *Bat. Nwsbl.* (2 Mrt. „Engeland en China"; 5 Mrt. „Azië, Britsch-Indische Kroniek"; 8 Mrt. „De I. S. D. P. en de Communistische Onlusten", van *J. E. Stokvis*) en *De Loc.* (3 Mrt. bldz. 9 „Het communisme in Nederland").

Inheemsche idealen.

Dr. H. Kraemer wijst op „Tweeërlei beschouwing" (*De Sum. Post*, 11 Mrt.):

De Inheemsche pers houdt zich evenzeer als *de Europeesche* bezig met het overwegen van de oorzaken van de recente onlusten. Zij doet dit echter, ook al heeft men het wel eens over de zelfde zaken, in een geheel anderen geest en toon. De tegenstelling laat zich wellicht het best aldus formuleeren, dat *de Europeesche pers* met alle kracht haar aandacht concentreert op de handhaving en versterking van het gezag. In den toon en de beschouwingswijze zijn natuurlijk varianten te ontdekken, waaronder zelfs zulke essentieele als die van ongeduldige, minachtende ergernis zoowel tegenover de „nalatigheid" der regeering als tegenover de „onbetrouwbaarheid" van vrijwel de gansche Inlandsche Beweging, en van ernstig pogen de gebeurtenissen breeder en rustiger op te vatten. Maar toch, het aambeeld is het gezag. Daar ziet men toch de kern van de heele kwestie. Als symptoom van de normale psychologie van den Europeaan in de koloniën is dit volmaakt begrijpelijk en natuurlijk. Hij vraagt rust en een geregelden gang van zaken om zijn werk met de gewone energieke inspanning na te kunnen jagen. *De Inheemsche pers* gaat eenvoudig van de gedachte uit, dat het wel blijkt, dat de Regeering haar gezag weet te handhaven. Omdat de schrijvers daarin gevoelen, dat de onlusten aanleiding kunnen geven tot het bovendrijven van een geest, die voor hun verlangens naar meerder zeggenschap fataal is, voelen zij zich begrijpelijkerwijze weinig geroepen, een krachtigen roep om gezag te laten hooren. Zij weten, dat daarvoor in overvloedige mate van de „sana"-zijde gezorgd wordt. De Europeaan komt met verstand en gemoed in algeheelen opstand tegen de „misdadige" onlusten. De niet communistische Inheemsche, die met de gebeurtenissen meeleeft, keurt de onlusten voornamelijk met zijn verstand af, maar het woord „misdadig" zal hem niet gemakkelijk ontvallen, omdat hij in sommige leiders op verkeerde paden wandelende, kampioenen voor geliefde idealen ziet, en in de massa misleide onontwikkelden. Hun het stigma der misdadigheid in den fellen zin, waarmede dat van de andere zijde bedoeld wordt, op te drukken, is hem absoluut onmogelijk. *Aan Europeesche zijde* is de neiging vrijwel onbedwingelijk om dit als een bewijs van volkomen onbetrouwbaarheid te nemen. Het kan niet nadrukkelijk genoeg gezegd worden, hoe kortzichtig en onjuist zulk een beschouwingswijze is. De Europeaan heeft vol recht, wanneer hij zijn teleurstelling erover uitspreekt, dat de groepen in de Inlandsche Beweging

nog slechts op den weg naar de principieele wustwording van elks eigenaardigheid zijn, alleen krachtige en wel georganiseerde indiv liteiten kunnen vaagheid volledig vermijden, hij heeft vol onrecht, wanneer hij van Inheem zijde een beoordeeling van schokkende geb nissen verlangt, die met de zijne klopt. Immers den Inheemsche is het nationalisme de scha zijn hart en de appel van zijn oog. De les, di heeft te leeren, is dat sentiment te vatten bi de zelfbeheersching van een diep verantwoord heidsgevoel en een breeden blik op de werkelij zoowel van zijn land als van dat land in ver met de grootere wereld. *Voor den Europeaan* i nationalisme iets, welks rechtmatigheid hij tendeels met zijn redelijk inzicht erkent en d hem van minder of meer gevoel van sympathie gezeld is. De les, die hij heeft te leeren, is d minder politiek opportunisme bij hem de h van die erkenning van het nationalisme, hoe verder en ongedwongener de verhoudingen word tusschen het verantwoordelijke deel der Eu peesche — d.w.z. particuliere en niet-particuliere en der Inheemsche gemeenschap. Naar schr.'s ning ligt in *het meerder wederzijdsch verstaan die groepen, één der gewichtigste problemen het heden.* Zoolang, wat de Europeesche zijde treft, dit verstaan alleen aan eenige voor id tische zonderlingen gehouden individuën blijft gelaten, is er geen verbetering te verwachten werkelijk van doorslaande beteekenis is. De antwoordelijke leiders in het gouvernementee particuliere leven moeten zich hier bewust w van een eminente taak, moeten grondig af meelevende en meedenkende Inheemsche int tueelen te beschouwen en te behandelen als b maar zooveel mogelijk te negeeren criticasters moeten ze beschouwen als mannen, die verd gehoord te worden en wier inzicht en oordeel minstens even belangrijk stuk werkelijkheid dat van de andere zijde.

In de *Java-Bode* (4 Mrt. 2de bl.) schrijft van Chineesche zijde over „Reorganisatie va Chineesche Onderwijs"; in *De Loc.* (4 Mrt. bl bepleit een Javaansch gemeentelid oprichting „De volksschool".

Het communisme ter Sumatra's Westkust.

Het *Bat. Nwsbl.* (8 Febr.) bevat den 15en van *Civis* over *„'s Landvoogds reis"*. Vrijwel eenstemmend met het oordeel van Civis, Ju conclusie van den heer *Zentgraaff* over Su Westkust in het *Soer. Hbl.* (26 Febr. t/m. 3de bl. „Sumatraansche indrukken", XVIII XXII):

Het communisme heeft onder de bevolking zijn vage theorieën doch zeer reëele beloften uitstekenden voedingsbodem gevonden. Dit zat vol geestelijke handvatsels, en de commu konden het grijpen in alle richtingen. Om stuursbeleid, de Inlandsche ambtenaren, de dienst, de politie, de adat, het typische karakter ... men kon niet tasten of de gre goed. Het communisme had hier dus eene g kelijke taak. Zooals het stille voortbestaan v parhoedamdam-gedachte en de herinnering a Singamaharadja in den geest van den Batak gaat het ook met de door velerlei oorzaken ver derde ontevredenheid en den staag gegroeiden w nog in de ziel besloten, tot daar plots het e andre „isme" aanklopt en den weg wijst welk voldoening en bevrediging voert. En immers en wrevel uiten zich zoo gaarne, het ligt in den dat zij zoeken naar bevrediging, dat het hun haast onverschillig moet zijn welk „isme" de opent en den weg wijst. Dit wil vooral niet z dat het communisme eene ietwat onschuldige zou spelen. Integendeel, dit „isme" is bij u gevaarlijk, omdat het een passepartout is op mokkende en hatende ziel, omdat het de ver ging tot leuze heeft, omdat het door misleiding leugen begrijpelijke of verklaarbare ontevreden omsmelt tot eene actie welke op het bereiken geheel andere doelen is gericht. Zoo moest e insiders, die het spel in de Minangkabau he zien beginnen en voortzetten, aanleiding zijn weest uiterst nauwgezette aandacht te wijden het voortschrijdend communisme, en dan had bij normale bestuursfunctionneering reeds g men tijd geleden de groote omvang van het k moeten zijn gesignaleerd. Dit is niet het geval weest.

In het *Soer. Hbl.* van 1 Mrt. (3de bl. „Bel lijke ethiek") beantwoordt *J. H.* een schrijven

mevrouw E. Koch—Winners te Amsterdam, die een adres-beweging leidde tegen het verbannen der communisten naar N.-Guinea. Ook *De Loc.* (10 Mrt. blz. 9 en 19) vindt dat dit geval met schijnbaar onschuldige acties tegen doodstraf en verbanning, aanmaant tot voorzichtigheid.

De *Java-Bode* (2 Mrt. „Zuid China en wij") bericht dat volgens een te Hongkong verschijnend blad, op de uitlevering van zeven Chineezen te Soerabaja, in verband met hun contra-revolutionnaire actie, prijs gesteld werd door Canton. Wel heel duidelijk manifesteert zich de Sovjet in het naburige Zuid-China en... haar contact met de handlangers in Ned.-Indië.

Uit de geschiedenis der Koffiecultuur.

Een koffieplanter, die Java in 1897 verliet en onwetendig bleef van de veranderingen, die zich afspeelden, zou zich de oogen van verbazing uitkijken, als hij thans weer een bezoek aan de oude koffiestreken bracht. Waar is de *Java-koffie* gebleven, waarvan 30 jaar geleden door de ondernemingen nog ruim 300.000 picol werd geproduceerd? Waar bleef de onafscheidelijke schaduwboom van de koffie, de *dadap?* Wat was het lot van de *Liberia*, waarvan in 1897 de uitvoer een kleine 100.000 picol bedroeg? Zoo is de geschiedenis van de laatste 30 jaar, die van den feitelijken ondergang van de Java en Liberia; ze is innig samengeweven met de opkomst der Robusta-cultuur, die een dertig jaar geleden op Java kwam. Het is de Robusta, waaraan het te danken is, dat Ned.-Indië, dat in de rij der produceerende landen naar de 7de plaats was afgezakt, thans weer *de derde* inneemt. De koffieoogst der ondernemingen op Java bedroeg in 1925: 750.000 picol Robusta, 17.000 picol Java en 7.000 picol Liberia. De heer *De Stoppelaar* ontving in 1900 door bemiddeling van den heer *Rauws* te 's-Gravenhage een zending Robusta-plantjes, vnl. bestemd voor Soember Agoeng, Wringin Anom en Kali Bakar. In 1900 en 1901 werden tal van bestellingen gedaan bij de Horticole Coloniale te Brussel, welke maatschappij per advertentie de *Coffea robusta*, de pas ontdekte koffiesoort uit Afrika afkomstig, aanbeval. Voor de snelle uitbreiding van de cultuur hebben de heeren *H. H. T. van Lennep* en *Ledeboer* zich bijzonder verdienstelijk gemaakt. In de zaadtuinen van Kali Sepandjang is de oorsprong van tal van ondernemingen te zoeken; de afgeleverde 1667.20 picol zaadkoffie zouden thans toereikend zijn om den totalen tegenwoordigen koffie-aanplant op Java geheel opnieuw in den grond te zetten! *Dr. Cramer* en *dr. Wurth* waren wetenschappelijke voorlichters der practijk, die de Robusta propageerden. Het is thans ruim 25 jaar geleden, dat het eerste *proefstation* der bergcultures werd opgericht, waardoor de grondslag werd gelegd voor de huidige zoo innige samenwerking van practijk en wetenschap. Ziekten en plagen gaven den stoot tot het oprichten; de *koffiebessenboeboek*, de grootste ramp, die de Robustakoffie trof, had tot gevolg, dat het ledental der Proefstations werd uitgebreid. Door het Departement van Landbouw (o.a. door H.H. *Roepke* en *Leefmans*) werd zeer verdienstelijk werk voor de koffiecultuur verricht, doch nooit gaf het, of zal het kunnen geven, die innige wisselwerking met de practijk, die van de particuliere Proefstations moet uitgaan. Hiervoor zijn noodig voorlichters in de centra der cultuur. De Gouvernements-koffieproeftuin gaf voor 25 jaar den stoot tot het invoeren van onzen tegenwoordigen schaduwboom, de *Lamtoro*. De oude dadap had zijn tijd gehad; zijn weerstand tegen ziekten en plagen was gebroken. Het is echter opvallend, hoeveel dadap thans weer wordt aangeplant, al is men zich er wel van bewust, dat men slechts korten tijd van den boom zal profiteeren. De heer *Ottolander* heeft op de koffiecongressen de inzichten over het schaduwvraagstuk verruimd. Op het gebied van de selectie en den import van nieuwe soorten heeft het Dep. van Landbouw voor de koffie verdienstelijk werk verricht. Alle mogelijke voorzorgen moeten genomen worden dat het met de Robusta niet denzelfden weg opgaat als met de Java- en de Liberia-koffie. Vooral na abnormale jaren, na groote oogsten als in 1925, gepaard gaande met ongunstige weersomstandigheden, werden klachten over de bladziekte vernomen. De Proefstations maakten propaganda voor een intensief beheer. Denken wij slechts aan de *groenbemesters*, die in geen enkele nieuwe ontginning zullen ontbreken. (*Soer. Hbl.* 3 en 2 Mrt. 3de bl.)

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

Een en ander over de slavernij.

II (Slot).

Nadat Karel V aan de Vlaamsche scheepsreederijen vergunning had gegeven 4000 negers per jaar naar Amerika te brengen, volgden Engelschen, Nederlanders, Franschen en Denen het voorbeeld.

De tegenstanders van dat onbeschaafd bedrijf drongen bij de verschillende regeeringen op eene rechtvaardige behandeling der negers aan, doch eerst in het jaar 1807 steunde het Engelsch Parlement de bemoeienissen van den heer William Wilberforce en werd, met ingang van 1 Januari 1808, bij acte, de slavenhandel in Engeland verboden.

In de in het jaar 1816 te Londen gehouden conferentie van de mogendheden ging Frankrijk tot dienzelfden maatregel over, terwijl na den vrede van Weenen, in het jaar 1814, Spanje en Portugal den slavenandel prijs gaven.

Tot het jaar 1817 betaalde Spanje 400.000 pond sterling en Portugal 300.000 pond sterling als schadevergoeding.

In de jaren 1826—1830 sloot Brazilië zich bij de te Weenen gemaakte overeenkomst aan.

Verschillende Staten in Amerika hadden reeds pogingen gedaan om de slaven vrij te verklaren, doch, tengevolge van de vele moeilijkheden welke daarbij werden ondervonden, had die vrijverklaring slechts langzaam plaats.

Engeland verklaarde in het jaar 1830 de slaven vrij, welke maatregel in het jaar 1833 op de koloniën werd toegepast.

De planters ontvingen 20 millioen pond sterling als schadevergoeding, terwijl het aantal vrijgemaakte slaven 639.000 bedroeg.

In de Fransche koloniën had de vrijverklaring in het jaar 1848 plaats.

Vanaf het jaar 1818 tot 1824 werd in Nederland de wet tot vrijverklaring der slaven voorbereid, waarna in het jaar 1849 bij de wet werd verklaard, dat, met ingang van 1 Januari 1860, de slavernij in Ned.-Indië werd afgeschaft en dat de slaven van elders, op Ned.-Indisch gebied komende, als vrije personen werden beschouwd.

Bij de wet van 7 Mei 1859 werden de eigenaren der slaven schadeloos gesteld met 50 tot 300 gulden voor elken vrijgemaakten slaaf.

Zooals gezegd, ging de vrijmaking der slaven in Amerika met groote moeilijkheden gepaard; zelfs gaf zij aanleiding tot gevechten, omdat de planters van meening waren, dat de cultures zonder de aanwezigheid van slaven niet konden bestaan en zij zich dientengevolge krachtdadig tegen de nieuwe orde van zaken moesten verzetten.

De reiziger Livingstone, die de slavernij in Afrika onderzocht, schatte het aantal personen, dat jaarlijks gedwongen werd hunne woonplaats te verlaten op 300.000, waarvan geen 70.000 hunne bestemming bereikten.

Wegens gebrekkige regeling en slechte verzorging stierven de anderen onderweg.

Een natuurlijk gevolg van dezen toestand was, dat de bevolkingssterkte in die streken van Afrika, waar de slavernij bestond, in sterke mate afnam.

Met strenge wetten waakt de Engelsche Regeering voor de handhaving der in het leven geroepen strafbepalingen op het stuk van de slavernij en heeft zij, in het belang van de vrijverklaring der slaven in Egypte, met de Egyptische regeering een verdrag gesloten.

Engelsche oorlogschepen bevaren regelmatig de zeeën van Afrika, terwijl geen pardon wordt gegeven wanneer schepen met slaven aan boord worden aangetroffen.

Schip en lading worden in zulk een geval onherroepelijk in beslag genomen.

Het spreekt van zelf, zegt de schrijver van het artikel, dat een zelfde behandeling van zaken door de Egyptische regeering mag worden gevolgd voor het geval schepen onder Engelsche vlag met eene lading slaven op zee worden aangetroffen.

Het vervoer van negers naar Amerika en Australië is eveneens streng verboden, omdat in zulk een vervoer op groote schaal van menschenmateriaal al spoedig slavenhandel wordt gezien.

Aan de Leden van „Oost en West"

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad" is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1º. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2º. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

Berichten uit China.

In de nieuwsbladen, zoo schrijft men in de „Sinar-Sumatra" van 7 Augustus 1926, is reeds herhaaldelijk gewezen op het feit dat de Chineesche studenten niet alleen de beweging in het leven hebben geroepen om de nationalistische idealen in vervulling te brengen, doch ook dat zij de uitbreiding van den christelijken godsdienst in de dorpen bestrijden.

Dientengevolge is eene Anti-Christelijke Beweging in geheel China ontstaan, die, hoewel voor het uiterlijk niet zoo krachtig als eenige jaren geleden, de algemeene haat tegen de verspreiding der Christelijken godsdienst in China toch niet heeft verminderd.

De Christelijke priesters werden dikwijls door eene volksgroep weggevoerd en herhaaldelijk minder goed bejegend, niet om materieel bezit te veroveren, doch meer om aan de menigte te toonen dat ook de Christen Bijbel geen volk kan onderwerpen en dat men van de leiding van de Christelijke missionarissen niet gediend wilde zijn.

Die aanvallen op de Christelijke priesters, hadden, naar men mag aannemen, plaats onder invloed van de studenten, die aan de Christenwereld wilden toonen op welke wijze men geleidelijk de uitbreiding van het Christendom wilde tegengaan of in het gedrang wilde brengen.

Tijdens den Boxeropstand werden eenige Christelijke priesters zelfs gedood, met het gevolg dat China millioenen taels heeft moeten betalen aan de Westersche Mogendheden, die daardoor wederom in staat werden gesteld de Christelijke missionarissen in hunne taak te schragen.

De tegenwoordige stemming der Chineesche Christenen ten opzichte der Christelijke priesters is niet meer die van vroeger en zijn deze laatste bij verwikkelingen of plagerijen wel verplicht direct contact te zoeken met hunne consuls dan wel met de gezagvoerende ambtenaren.

Het is den schrijver opgevallen dat strijdende partijen in China wel bandietenbenden worden genoemd, dat men er van meening is, dat, in het belang van den naam der Republiek, deze bandieten zoo spoedig mogelijk moeten worden bestreden, ten einde schoon schip te maken.

Die beschouwing is zijns inziens eene vergissing, die voorspruit uit een gevoel van vrees voor wraak, terwijl vergeten wordt, dat de strijd moedige mannen kweekt, die niet, zooals zoovele tegenwoordige grootwaardigheidbekleeders in China, angst toonen, zoodra zij met witgezichten in aanraking komen.

Maarschalk Chang Tjshin wordt genoemd als te zijn het hoofd van een bende, doch heeft, met hulp van zijne dappere mannen, het geluk gehad zich te Mukden, tot onderkoning van Mantsjoerije te kunnen verheffen en zelfs gezag te kunnen uitoefenen te Peking.

Een dergelijk optreden vergelijkende met Europa, zijn die handelingen niet bepaaldelijk daden van bandieten.

In streken van groote uitgestrektheid, moet men, als men de zaken daar wil leiden, wel tot een moedig en krachtig optreden overgaan, wil men vóórkomen dat het recht van den sterkste zegeviert.

Onlangs werd door den schrijver het bericht vernomen dat een bandietenbende eenige evangelisten die den Christelijken godsdienst verspreidden, zoomede eenige vreemdelingen van naam, gelegenheid hadden gegeven van het terrein hunner werkzaamheid weg te komen.

Die tijding was voor hem eene verassing en bevestigde zijne meening, dat de strijdende benden niet altijd bandieten behoeven te zijn, zooals de vreemdelingen herhaaldelijk willen doen voorkomen.

Intusschen is wederom een Katholiek Priester in het Westelijk gedeelte van de provincie Hunnan door eene strijdende bende gevat, waarover het Chineesch Bestuur door de Amerikaansche Regeering zonder twijfel zal worden aangesproken.

Betaling van geldelijke schadeloosstelling aan den betrokken persoon dan wel aan diens familieleden zal wel de eisch der Amerikaansche Regeering zijn, die, wanneer daaraan niet op behoorlijke wijze wordt voldaan, zeker, met de kanonnen gericht op Peking, kracht zal bijzetten aan hare vordering.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht

Iets over den naam „Indonesië".

Over dit onderwerp bevat het Maart-April N „Indonesia Merdeka" (het orgaan van de Nationalistische vereeniging Perhimpoenan Indonesia) een artikel waarvan hier een kort overzicht vol

Het is zaak zich rekenschap te geven van onder den naam „Indonesia" wordt verstaan vooral voor hen, die bewust streven naar een v en onafhankelijk vaderland, geldt deze rekenschap des te meer als een noodzaak. Drie vragen d zich hierbij voornamelijk voor: 1. waar komt naam vandaan; 2. wat houdt die naam in en 3. he die naam recht van bestaan?

Bij de beantwoording van de eerste vraag m al dadelijk worden opgemerkt, dat de naam n van inheemschen oorsprong is, zooals maar al vaak wordt beweerd; noch is hij een maaksel de „Leidsche school", ofschoon het niet te loochenen is, dat de verbreiding daarvan veel aan wetenschappelijke werken heeft te danken.

Was men algemeen van meening dat het vader schap van den naam „Indonesië" toekwam aan Duitschen ethnoloog A. Bastian (1884), kort leden heeft Kreemer [1]) aangetoond dat hij reeds 1850 gebezigd werd door J. R. Logan in zijn handeling in het „Journ. of the Indian Archipelago" (1850, bl. 254) waarin hij een beschouwing over „The ethnology of the Indian Archipelago".

Logan en Bastian bedoelden met hun „Indonesien" niets anders dan de eilanden van den Maleischen (Indischen) Archipel, dus een zuiver geographisch begrip. De ethnologische wetenschap echter kent aan den naam „Indonesië" een ruimer begrip toe. Het omvat het gebied, dat zich uitstrekt van Madagascar in het Westen tot het Paascheiland in het Oosten; van Formosa in het Noorden tot Nieuw-Zeeland in het Zuiden. Zoo ook de adatrechts- en taalwetenschap.

Bleef de naam voorloopig uitsluitend beperkt de wetenschap, al meer en meer trad hij, vooral de laatste 10 jaren, een ander gebied binnen, nl. van de praktische politiek. Reeds bij de oplev van de nationale beweging werd de behoefte voeld aan een benaming voor het beoogde doel. tijd lang heeft Multatuli's „Insulinde" dienst k nen doen, doch met het zuiverder worden der p tieke verhoudingen kon die naam niet meer be digen. Vooral de jongeren, die zich bewust wer van de noodzakelijkheid van het streven naar eigen vrij en onafhankelijk vaderland en die stellig met *Nederlandsch-Indië* geen vrede kun hebben, aanvaardden met blijdschap de in alle zichten passenden naam „Indonesia". Die naam in Indië reeds ingeburgerd: alle inheemsche c ranten en periodieken bezigen hem, niet slechts een „modern" woord, maar als staatkundig beg Het is begrijpelijk, dat de naam een harden kl heeft gekregen voor hen, die zijn veelzeggende teekenis niet kunnen vatten. Voor de kaoem-s is het een verschrikkingswoord geworden, om het in den aard der zaak een revolutionnair inhoudt.

Het geheel samenvattend concludeert schr. de naam „Indonesia" het eerst in 1850 door J. Logan in *geografischen* zin werd gebruikt, ter hij later in de wetenschap een meer *ethnologische* beteekenis heeft gekregen, om eindelijk door Indonesische nationalisten als een *staatkundig politiek* begrip te worden aanvaard ter omlijning van het grootsche doel, dat door hen wordt nagestreefd: een vrij en onafhankelijk vaderland *Indonesia*.

De Indische Gids.

De April-afl. opent met het eerste gedeelte eener verhandeling van den hr. W. E. van Dam v. Isselt over de opleiding van officieren van het N.-I. leger aan de Hoogere Krijgsschool te 's-Gravenhage. Schr., oud-directeur van genoemde onderwijsinrichting, neemt als uitgangspunt zijner beschouwingen eenige uit Ned.-Indië ontvangen voorstellen welke in de tegenwoordige studie een zeer belangrijke wijziging zouden brengen, als: geen leeraren van het N.-I. leger meer voor de H. K. S. uit te zenden, althans niet voor de krijgskundige studiën; 2º. ten deele in verband hiermede een aantal specifiek N.-I. vakken uit het onderwijs-programma doen vervallen, n.l. Maleisch, Javaansch, Land- en

1) Koloniaal Weekblad, 3 Febr. 1927, No. 5, bl. 4.

Volkenkunde van N.-I., tropenhygiëne en Mohammedaansch recht.

De hr. J. Sibinga Mulder artikelt over de economische beteekenis van het vee in Ned. Oost-Indië en de Regeeringszorg er voor. Schr. komt tot de conclusie dat de pogingen van Regeering (en ook van particulieren) der laatste jaren om den rundveestapel in beteekenis te doen toenemen, met succes worden bekroond; van den paardenstapel kan hij dit helaas niet zeggen. Er is op het gebied van de paardenfokkerij te veel geliefhebberd; het paard wordt trouwens van steeds minder beteekenis en meer en meer verdrongen door autotractie.

Dr. H. G. Heyting schrijft een bijdrage, getiteld: „Doodstraf en gratie", waaraan de jongste gratieverleeningen door den Gouverneur-Generaal ten grondslag liggen. Schr. behoort blijkbaar tot hen die de doodstraf in Indië gehandhaafd willen zien, althans ten opzichte van degenen die opzettelijk en met voorbedachten rade moorden bedrijven; hij spreekt aan het slot van zijn artikel de hoop uit, dat de G. G. eene verklaring zal geven van de *motieven* welke hem er toe brachten de uitgesproken doodstraffen niet ten uitvoer te doen brengen. [1])

Aan hetzelfde onderwerp wijdt Dr. Heyting ook eene beschouwing in het Koloniaal Bijblad der Haagsche Courant van 9 April, waarbij schr. o.a. opmerkt dat het aanbeveling zou verdienen de taak van den G. G. in zoover te verlichten, door te bepalen dat voor het verleenen van gratie van de doodstraf de overeenstemming bereikt wordt met den Raad van Indië).

Mevr. M. Nittel—de Wolff van Westerrode besluit de artikelen-reeks met eenige „Kijkjes in het leven onzer Inlandsche bedienden".

Overigens bevat dit Nr. de gewone maandelijksche rubrieken: Varia — Revue van brochures enz. — Buitenland — Koloniale literatuur — Wetenschap, kunst en industrie.

De Indische Mercuur.

No. 14 (6 April '27). De landbouw-exportgewassen van Nederl.-Indië, door C. W. Bagchus. — Overzichten van den Volksraad. (Tweede gewone zitting 1926), door H. Ch. G. J. van der Mandere (vervolg). — Het Indische geld- en bankwezen (aan het Handelsbl. ontleend overzicht eener voordracht van Prof. Mr. G. M. Verrijn Stuart). — Djeloetoengwinning in Ned.-Indië. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige vaste rubrieken. — De Afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft in dit Nr. recente literatuur over Aetherische oliën — Boschwezen en hout — Gommen en harsen — Looistoffen — Geneesmiddelen — Voedingsmiddelen — Vruchten en groenten.

Inter-Ocean.

De Jan.-afl. geeft als titelplaat een Balineeschen priester. — M. Zobel schrijft over „Life in a Pasanggrahan" op Bali (met interessante afb.). — Mevr. M. E. Reitsma—Brutel de la Rivière vervolgt haar reisbeschrijving van een tocht door Sumatra (hierbij een kaartje en vele illustraties). — Verder bevat de afl. o.m.: The history of the early days of Singapore, by B. S. Keasberry (vervolg). — A Malayan miscellany. II. On the Straits of Malacca, by Ph. C. Coote.

De Indische Verlofganger.

In No. 35 (van 8 April) geeft A. Weruméus Buning weder een historische schets, getiteld: Het O.-I. Compagnie-schip en een jonge dominée, François Valentijn, als passagier. — P(etrus) B(lumberger) vervolgt zijn reeks artikelen over Indische curiosa; thans geeft hij eene korte beschrijving van de blentjong, de traditioneele olielamp welke tot de onmisbare benoodigdheden bij de wajang-vertooning behoort. Een bijgevoegde afbeelding vertoont een tweetal der meest bekende vormen van de Javaansche wajanglamp. — Ten slotte zij de aandacht gevestigd op een bijdrage van A. J. Lieth, getiteld Suriname, waarbij schr. aandringt op verbevordering van kennis onzer koloniën in het algemeen.

* * *

Het wegenvraagstuk in Nederlandsch-Indië. Voordracht door Ir. P. J. Ott de Vries (met gedachtenwisseling). (Indisch Genootschap. Vergadering van 18 Febr. '27).

[1]) Blijkens een sedert verschenen Aneta-telegram betreffende de jongste persconferentie, heeft de G.-G. daarbij verklaard, „dat hij niet genegen was de motieven van de jongste gratieering in het openbaar mede te deelen".

Een Chineesche visschers-stad (Bagan op Sumatra), door H. van Wageningen. (Leven en Werken, 1927, bl. 46).

De legende van de bevolking van de Minahassa. (Buiten, 1927, bl. 34).

Schilderen in de Oost, door J. Poortenaar. Met afb. (Elsevier's geïll. Maanschr. 1927, I, bl. 18).

Suriname.

Na het gevoelen van Minister Koningsberger over de Corantijnkwestie te hebben medegedeeld liet de redacteur der rubriek „Op het Binnenhof" van *„De Vrijheid"* van 2 Maart daarop volgen: „Daarmee lijkt ons de quaestie practisch zonder beteekenis te zijn geworden."

In ons nummer van 10 Maart verzochten wij om opheldering van deze woorden. Wij hebben geen berouw over onze nieuwsgierigheid, want deze heeft aanleiding gegeven tot een voortreffelijk artikel van Dr. van Blankenstein in „De Vrijheid" van 6 April over *„de westelijke grens van Suriname"*.

Wij laten hier een groot brok uit het artikel volgen:

......„Als wij dan, ter bevrediging van het Koloniaal Weekblad, onze meening moeten zeggen, dan luidt die: De Minister van Koloniën sprak op zonderlinge wijze over die kwestie. De grens tusschen Suriname en Britsch Guyana is bij verdrag bepaald als te worden gevormd door de Corantijn. De Corantijn, een in zijn benedenloop geweldige rivier, zooiets als acht kilometers breed, wordt in zijn bovenloop gevormd doordat twee stroomen daar samenvloeien. De belangrijkste van die twee moet gelden als de eigenlijke bronrivier van de Corantijn. Is, zooals de Engelschen aannemen [1]), de Koeroeni-Koetari de hoofdstroom, dan behoort het gebied in de gaffel der twee waterloopen tot Britsch Guyana. Is echter — en alle nieuwere onderzoekingen wijzen daarop — de New River de hoofdrivier, dan behoort dit gebied tot Suriname.

De Engelschen hebben zich steeds erop beroepen, dat hun oude vaststelling met lijdelijke instemming van het Nederlandsch gouvernement heeft plaats gehad en daarom rechtsgeldigheid bezit. Dat zegt ook de oude brief van Lord Salisbury, waarvan de Minister in zijn antwoord gewag maakte. Het zou echter niet moeilijk zijn te bewijzen dat Salisbury zich vergiste, als eindelijk eens alle oude correspondentie over het geval — die van onzen kant om onbegrijpelijke reden nog steeds wordt achtergehouden — werd gepubliceerd.

De houding van den minister bij de jongste debatten over de kwestie was te merkwaardiger, omdat hij toen juist de beschikking had gekregen over de resultaten van de expeditie.-Stahel, die de watermassa van beide bronrivieren had gemeten en geconstateerd had, dat de New River tweemaal zooveel water aanvoert als de Koeroeni.

Wij zullen hier deze pikante kwestie niet wederom geheel oprakelen. Slechts willen wij nog wijzen op den vreemden redeneertrant van den Minister. Volgens Z.Exc. komt het er op dat terrein niet aan. „Terreinen hebben wij in Zuid-Amerika genoeg", zoo luidde zijn oordeel. Zonderlinge uitspraak van een Minister van Koloniën. Zou Z.Exc. zoo spreken als het een eiland — hoe waardeloos ook — in den Oost-Indischen Archipel betrof?

Even zonderling echter was deze voortzetting: „en waar het gerucht gaat, dat in dit dubieuze terrein tusschen die rivieren diamanten verscholen zijn, daar wil ik er op wijzen, dat het bezit van grond, waarin diamanten worden vermoed, den eigenaren tot heden nooit veel geluk heeft gebracht."

Het is den Minister blijkbaar niet bekend, dat door diamantvondsten het naburige Engelsch-Guyana over een hevige suikercrisis heen is geholpen.

De Minister zal wel willen toegeven, dat zijn opmerking zeker niet minder ten opzichte van gouddan van diamantvelden van kracht zou moeten zijn. Hoopt hij daarom wellicht, dat Frankrijk zijn recht vindt om de goudhoudende terreinen in het Lawagebied op de Fransch-Nederlandsche grens van Suriname de hand te leggen? Dan zijn wij ook van die kans op ongeluk af!

Het is werkelijk een heel oorspronkelijke para-

[1]) Merkwaardigerwijze hebben de Engelschen zich over *deze* kwestie nimmer uitgelaten.
Red. Kol. Weekblad.

dox in den mond van een in het parlement sprekend minister: Dat gebied komt er niet op aan, want er zit misschen diamant in.

Zou men in Londen de logica ervan begrijpen? De luchthartigheid van den Minister lijkt ons dus meer dan ongerechtvaardigd. Als de diamant eindelijk gevonden is, zal een opvolger er allicht anders over denken. Ware de kwestie dan echter niet — hoe ook — definitief geregeld, dan hadden wij een nieuw netelig souvereiniteitsvraagstuk, waaraan niet bepaald behoefte is."

* * *

Uit een rede van Prof. Kielstra op het XIIde Groot Nederlandsch studentencongres knippen wij —uit het verslag in de N. R. Ct. van 10 April, Ochtendblad A — het volgende:

„In het Westen, waar men het straffe monopoliestelsel van het Oosten niet gekend heeft, is de oude, met de slavernij samenhangende bloei te niet gegaan. Maar Curaçao dankt aan den Hollandschen ondernemer zijne welvaart, veroorzaakt als deze wordt door de inrichtingen der Bataafsche Petroleum Maatschappij, en voor Suriname zijn het ook de Nederlandsche ondernemers geweest, die in den jongsten tijd hebben aangegeven, hoe de kolonie tot nieuwen bloei zou kunnen worden gebracht; zij toonden ook hier, gelijk in het Oosten, hoe ook in dezen tijd niet kortzichtig eigenbelang, maar ook de belangen van land en volk hunne gedragingen beheerschen."

* * *

Aan de Memorie van Toelichting, behoorende bij de ontwerp-begrooting van Suriname voor 1928, ontleenen wij het volgende:

Bij de indiening van de begrooting voor 1928 spreekt de gouverneur van Suriname een woord van dank uit voor de, door de Moederlandsche regeering verleende medewerking aan de maatregelen, welke van deskundige zijden zijn aanbevolen voor de oeconomische verheffing van Suriname en waarvan sprake is in zijn, onder dagteekening van 4 Februari j.l. No. 347 aan den Voorzitter der Koloniale Staten gericht schrijven. Aan de hand van de nadere gegevens ter zake zal hij bij nota van wijzigingen de veranderingen in het begrootingsontwerp aanbrengen, welke noodig zijn als gevolg van de door den Minister gedane voorstellen. Indien mogelijk zullen deze veranderingen nog tijdig genoeg worden aangebracht, dat daarover kan worden beschikt bij het vooronderzoek van de begrooting voor 1928.

* * *

De eindcijfers der ontworpen begrooting voor 1928, vergeleken met die van de begrooting voor 1927 zijn:

	1927 Gld.	1928 Gld.	meer voor 1928 Gld.	minder voor 1928 Gld.
Uitgaven	7.653.917	7.741.497	87.580	
Inkomsten ...	4.563.961	4.820.661	256.700	
Verschil	3.089.956	2.920.836		169.120
Door leening te verkrijgen gelden	550.000	388.000		162.000
Rijksbijdrage	2.539.956	2.532.836		7.120

De huishoudelijke uitgaven zijn geraamd:

voor 1928 op	f 7.358.497
voor 1927 op	„ 7.103.917
meer voor 1928	f 249.580

De huishoudelijke middelen:

voor 1928 op	f 4.820.661
voor 1927 op	„ 4.563.961
meer voor 1928	f 256.700

* * *

Naar de Amigoe verneemt, zou dr. ir. Versluys Dinsdag 15 Maart per „Prins der Nederlanden" naar Suriname vertrekken om in opdracht van de Nederlandsche regeering ook daar het vraagstuk eener waterleiding te bestudeeren. Na zijn terugkeer in Holland zal dr. ir. Versluys zijn rapport samenstellen en bij het Departement van koloniën indienen, waarna een definitieve beslissing zal genomen worden.

* * *

Fransch Guyana is toegetreden tot het internationaal radio-telegraafverdrag.

Curaçao.

Begrooting 1927.

Het laat zich aanzien dat Curaçao dit jaar eind-lijk weer eens in de Tweede Kamer de belangstel-ling zal krijgen, die het verdient. In het Voorloopig verslag zijn, zooals wij verleden week opmerkten rake vragen gesteld. Deze vragers zullen door de Memorie van antwoord, die verleden week ver-scheen, wel niet bevredigd zijn. Het schijnt, dat men op het departement van Koloniën niet meer „bij" is, wat kennis van en bekendheid met de Cura-çaosche toestanden betreft. Om één ding te noe-men — er zijn er meer — wij lezen in de M. v. A. in antwoord op het verwijt van gemis van initiatief en doorzettingsvermogen bij het bestuur te Wil-lemstad o.a. in het overbekende vraagstuk der be-volkingshuisvesting: „Of tot maatregelen van Landswege tegen opdrijving van huren en tot be-vordering van woningbouw ware over te gaan, is een vraag, voor de beantwoording waarvan de ondergeteekende de noodige gegevens mist." Als het Koloniaal bestuur niet eigener beweging de noodige gegevens ter beoordeeling van deze zaak aan het ministerie heeft ingezonden, wijst het toch op een bedenkelijk gemis van initiatief bij het depar-tement, dat die gegevens niet gevraagd zijn. Er is op Curaçao een commissie voor deze zaak benoemd, die een verslag heeft uitgebracht, dat openbaar ge-maakt en in de pers besproken is. De „N.R.Ct." heeft een groote bespreking aan dit onderwerp ge-wijd. Het staat voorts in het nauwste verband met de vraag, die men op het departement telkens te ... antwoorden zal krijgen: of de ambtenaren daar v... hun bezoldiging kunnen leven.

Naar aanleiding van de gemaakte opmerkingen over de lage ramingen der inkomsten, wijst de minister op het wisselvallig karakter van verschil-lende bronnen. Maar dit argument is tegelijkertijd een krachtig motief tegen het op het departement uitgevonden staatsrechtelijk monstrum, dat m... „voorwaardelijk crediet" genoemd heeft. Imm... die wisselvalligheid maakt dan ook, dat men n... veel voor het einde van het jaar kan zeggen, of de middelen zoo ruim zullen blijken gevloeid te heb-ben, dat het subsidiecijfer niet zal stijgen. Voor... omdat op Curaçao somtijds de raming der uitgaven niet minder wisselvallig schijnt te zijn dan die der inkomsten.

Levendig betreuren wij het, dat de minister n... doordrongen is van den noodtoestand, waarin de ambtenaren verkeeren wat betreft hun onvoldoende bezoldiging. Het beroep op den Kolonialen Raad, die een partieele herziening der ambtenaarswedden onlangs afwees en het tijdstip voor een algemeene nieuwe salarisregeling nog niet gekomen acht, omdat de toestanden nog niet volkomen zouden hebben geconsolideerd, moet gewraakt worden. Vooreerst heeft de K. R. zich in de laatste jaren steeds schriel getoond tegenover de ambtenaren. Ook de voorstellen tot partieele herziening wa... onvoldoende. En aangenomen, dat de toestanden zich nog niet geconsolideerd hebben, dan kan ook in een *voldoenden* duurtetoeslag redding gezocht wor-den. De bijzondere klachten van het voorloopig verslag over de bezoldiging van enkele leden van de rechterlijke macht wordt beantwoord met een ver-wijzing o.a. naar die van den directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst en die van den direc-teur van Openbare Werken. Die verwijzing ver... dienen om aan te toonen, dat geen onjuiste ver-houdingen bestaan in de salarisregelingen ten ... gunste van de rechterlijke ambtenaren. Uit de v... 1928 ontworpen begrooting, die, gelijk elders u... de M. v. A. blijkt, ook op het departement v... Koloniën ontvangen is, volgt, echter, dat is vo... gesteld de traktementen der genoemde directeuren met f 5000.— en f 4000.— te verhoogen.

Onze veronderstelling, dat de heer Ir. Escher ... stemd zou zijn voor directeur O. W., is onjuist. ... minister hoopt „eerlang voor die betrekking ... op het gebied van havenwerken ervaren civi... ingenieur" te kunnen uitzenden.

Zonder eenig commentaar halen wij nog deze, ... zichzelf reeds boekdeelen sprekende opmerking aan:

„Bij het garnizoen zijn thans 26 en bij de politie 10 Europeesche manschappen aanwezig. Het kom... den ondergeteekende voor, dat de beschikbare machtsmiddelen niet onvoldoende zijn om teg... ordeverstoring te waken."

Watervoorziening.

In het begin van Maart is een samenspreking gehouden tusschen den Ir. Versluys en de leden van den Kolonialen Raad. *La Union* verneemt, dat deze samenspreking een gunstig gevolg heeft gehad, en de hoop bestaat, dat binnen niet al te langen tijd Curaçao een goede waterleiding zal hebben. Men zegt, dat er een plan is, om zeewater te distilleeren en bovendien een leiding voor putwater te maken. Men zou dan wel een dubbele leiding moeten maken, maar toch zouden de kosten nog belangrijk beneden die van het plan-Molengraaff blijven. Het Bolo-water zou van de baan zijn.

Hetzelfde blad stelt het vertrek van den Ir. Versluys naar Suriname op 15 Maart l.l. Daarna zal hij in Holland zijn verslag aan den minister uitbrengen. Echter staat in de M. v. A. aan de Tweede Kamer begr. 1927 te lezen, dat de heer Versluys zijn voorstellen voor een definitieve oplossing van het vraagstuk der drinkwatervoorziening reeds aan den gouverneur heeft ingediend.

Ook heeft de ondervoorzitter van den K. R. in de zitting van 10 Mrt. meegedeeld, dat de waterleiding niet lang meer op zich zou laten wachten.

Afgewezen.

De Koloniale Raad heeft het verzoek van den Kerkeraad der Vereenigde protestantsche gemeente om steun ten einde eene salarisverhooging te verleenen voor de predikanten afgewezen. Als de herziening der bezoldigingen aan de orde komt, kan het verzoekschrift ook weer ter sprake komen, meende de commissie voor de verzoekschriften.

Het verzoekschrift der ambtenaren om verdubbeling van den duurtetoeslag en traktementsherziening is in handen eener commissie gesteld, maar de K. R. zal zich wel op dezelfde manier daarvan afmaken.

Uit den Verren Vreemde.

Twee Amerikaansche berichten.

Een veto naar aanleiding van een veto-kwestie.
Nicaragua-kanaal-politiek.

Het zal vermoedelijk menigeen niet duidelijk zijn geweest, hoe President Coolidge er toe gekomen is een veto uit te spreken over een wet, door de wetgevende vergadering der Philippijnen aangenomen, die het veto-recht te niet deed van den gouverneur-generaal dier kolonie, Generaal Wood. Het ging hier over het al dan niet houden van een volksstemming in de Philippijnen over het vraagstuk der onafhankelijkheid.

De G.-G. heeft er het recht van veto over de besluitingen door de twee Kamers van het Parlement genomen. Een meerderheid van $^{2}/_{3}$ in de beide Kamers dier wetgevende vergadering kan dat veto echter te niet doen. Maar ten slotte berust dan het beslissend veto-recht bij den President der Vereenigde Staten. Eigenlijk bestaat hiernaast nog een soort van veto, immers moeten alle koloniale wetten worden medegedeeld aan het Congres te Washington, dat het recht van vernietiging bezit. (Bestuursinstellingen in vreemde koloniën, D. G. Stibbe, blz. 205).

De spanning, welke over het vraagstuk der volksstemming bestaat, zal door de gevallen beslissing niet opgeheven worden. President Coolidge heeft zijn besluit gemotiveerd, maar de door hem aangevoerde beweegredenen hadden in het Parlement en in de betoogen van den G.-G. ook vertolking gevonden, zoodat de uitspraak van de Philippijnsche wetgevende vergadering daartegen ook bewust stelling genomen had. Bovendien heeft de politiek van Wilson ten deze verwachtingen gevoed, die de hoop kunnen voeden, dat met verandering van leidende persoonlijkheden ook weer andere inzichten den boventoon kunnen krijgen.

Het resultaat van een volksstemming zou, bij de omstandigheden en toestanden die in de Philippijnen bestaan, niet overtuigend zijn, schreef President Coolidge in zijn boodschap aan Generaal Wood. Voorts noemt hij, naar de Times meldt, het denkbeeld, dat Amerika volledige autonomie aan de Philippijnen zou kunnen geven en tegelijkertijd de zware verantwoordelijkheid op zich zou kunnen nemen om de volledige souvereiniteit en onafhankelijkheid der eilanden te garandeeren, een illusie. Hij wijst erop, welke voordeelen voor de Philippijnen voortvloeien uit hun relaties met de V. S. en den vrijhandel op de uitgebreide Amerikaansche markt. Zonder een aanmerkelijke verlaging van den loon- en levensstandaard zouden veel producten, die uitgevoerd worden naar de Ver. St., geen andere buitenlandsche markt kunnen vinden.

Ook waarschuwt hij de Philippijnen ernstig na te denken vóór zij zich wagen op de onzekere en stormachtige zee der onafhankelijkheid, te midden van onbekende gevaren in een vaartuig weinig berekend op de te verwachten moeilijkheden.

Amerika zal nog wel wat voelen voor de ideeën van Wilson, die aan de Philippijnen onafhankelijkheid toedenkt, maar afgezien nog van economisch-egoïstische beschouwingen, spelen krijgskundige overwegingen een groote rol in de politiek van Washington, zooals wij aanstonds ook in de Nicaragua-zaak zullen hebben te constateeren, en de Philippijnen vormen een prachtig en sterk steunpunt voor de Ver. St. in het westelijk deel van den grooten Pacifique, volgens het oordeel van velen het tooneel waar de toekomstige wereldoorlog zich kan afspelen.

* * *

Eenzelfde reden als die, welke het Witte Huis aan het behoud der Philippijnen doet hechten, dringt het ook tot zijn politiek van het oogenblik ten opzichte van Nicaragua.

Het Panama-kanaal vormt een smalle en onzekere verbinding tusschen den Atlantischen- en den Stillen Oceaan. Met zijn vele sluizen, door de aardstortingen bij de Culebra, die 't nu en dan versperren, door de werking van den vulcanischen bodem is die eenige doorgang nog een zeer onzekere. Komen ook hier economische beschouwingen pleiten voor een tweede passage, 't zijn toch vooral strategische overwegingen, die de noodzakelijkheid ertoe sterk doen uitkomen. Deze hebben blijkbaar tot het besluit geleid, dat langer uitstel niet verantwoord wordt geacht. En Amerika heeft de uitvoering nu op z'n Amerikaansch aangepakt.

Evenals 't zich in 1904 er toe gezet heeft in Panama zoodanige mate van zeggenschap te krijgen, dat het kanaal daar strategisch als een doorvaart voor de N.-Amerikaansche vloot kan worden beschouwd, beheerscht en beschermd door de krijgsmacht der Ver. Staten, zoo wil Washington ook het tweede kanaal tot een couloir onder de strepen en sterrenvlag maken. Het tweede kanaal zal gemaakt worden volgens een reeds lang bestaand, door Amer. ingenieurs ontworpen plan, door Nicaragua. Meet men de lengte op de kaart af, dan is deze veel aanzienlijker dan die door de landengte van Panama, 273½ K.M. tegen 81 K.M. Maar de vaart over 't ontworpen kanaal zal voor een groot deel gaan door een zoo uitgestrekt meer, dat men er van een binnenzee spreekt, en voorts partij trekken van de bedding of bassins van een viertal stroomen, waardoor de lengte van het eigenlijk te graven gedeelte tot 44 à 45 K.M. wordt terug gebracht. De loop gaat geheel over Nicaraguasch gebied, nabij de zuidgrens, waar deze republiek Cosa Rica tot naaste buur heeft. Snijdt de corridor in Panama dit smalle rijkje door midden, naast de strook, waarin het Nicaragua-kanaal aangelegd zal worden, kan 't overige deel van den staat als een aaneengesloten geheel blijven. Met den aanleg gaan, naar een ruwe schatting, minstens tien jaren gemoeid.

Washington moest nu een aanleiding vinden om zich in de Nicaragua-aangelegenheden te moeien, met het vooropgezet voornemen het daarheen te leiden, dat het in den een of anderen vorm erkend zal worden als heer en meester over de verbinding, die van San Juan of Greytown aan de kust van de Caraibische- of Antillenzee, naar Brito aan den Stillen Oceaan zal loopen.

De regeering van Nicaragua, te Managua, had reeds aan de Ver. St. in beginsel concessie toegezegd voor een te graven interoceaan-verbinding. De conservatieven, onder Diaz, bleven deze toezegging indachtig, de liberalen, onder Sacasa, daarentegen wilde haar niet als een uitgemaakte zaak beschouwen. Er bestond spanning tusschen deze partijen over andere kwesties; hetgeen niets bijzonders was. Sedert veertig jaren had Washington zich hiervan dan ook niets aangetrokken. Zooals het verloop nu was meende het Witte Huis dreigende gevaren voor de in Nicaragua gevestigde Amerikaansche onderdanen te zien. Een marinedetachement landde in de haven Blue fields ter bescherming van de Amerikaansche ingezetenen. Bij de ontwikkeling der verdere bemoeienis werden zones neutraal verklaard en deels buiten de bemoeienis van de Nicaraguasche overheid gesteld.

BRIEVEN en stukken, de afdeeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

De liberalen hebben 't moeten afleggen. Washington heeft zijn invloed tot de gewenschte uitbreiding weten te brengen. Volgens het nu in de bladen vermelde bericht, gaat de oud-minister van oorlog, Henry Stimson, als vertegenwoordiger van President Coolidge, naar Managua, om met den gezant en den vlootvoogd (er is in gestadige vermeerdering, een aanzienlijke marinemacht samengetrokken) te beraadslagen over eenige opvattingen van de regeering, die niet gemakkelijk in briefwisseling kunnen worden afgedaan, en inlichtingen in te winnen, die ook mondeling beter te verkrijgen zijn. Dit zal wel weer een schrede verder zijn op den weg, die aan Washington het meesterschap over de kanaalstrook moet bezorgen.

Lijkt 't misschien of de toekenning van een strategischen grond aan deze bemoeienissen niet zou rijmen met het streven van President Coolidge om door een tweede maritieme-conferentie te kunnen komen tot een vlootbeperking, die verder zal gaan dan die van 1921—1922 in Washington, dan zijn er ondeugende opmerkers, die hierover een heel andere opvatting ten beste geven.

Zij wijzen erop dat het graven van het tweede verbindingskanaal ongeveer tien jaar in beslag zal nemen. Washington zou zich dan door de vlootconferentie voor dien tijd veilig willen stellen. Zij willen hiermede niet zeggen, dat de Ver. St. nadien hun slag willen slaan. Neen, zij gaan zelfs van de onderstelling uit dat Washington oprecht den vrede in den Pacifique gehandhaafd wenscht te zien, maar het vreest een losbarsting niet te kunnen voorkomen. Nu brengt goed staatsmansbeleid mee, dan die losbarsting in elk geval toch zoo mogelijk te vertragen totdat men gereed zal zijn om haar onder de gunstigste omstandi[illegible] te kunnen gaan.

In deze politiek zijn dan het behoud van de Philippijnen, het spoedig voltooien van het Nicaragua-kanaal, het meesterschap over dat kanaal, de conferentie om de uitb[illegible] ci-fique-conflict te vertragen, zetten van een wel overwogen spel.

Ingezonden.

Amsterdam, 6 April 1927.

WelEd. Heeren,

Als lid Uwer Vereeniging lees ik steeds met zeer veel belangstelling het Koloniaal Weekblad. Bij kennisname van het artikel uit de Chineesche Pers „Een en ander over de tegenwoordige opiumpolitiek in N.-I." troffen mij de door U gepubliceerde verbruikscijfers over 1920 en 1923, resp. 2607 en 1386 thail, welke cijfers — ik was zelf 16 jaren in Indië — mij absoluut onjuist lijken. Ik heb het Koloniaal Verslag nagekeken en vind op blz. 152 voor

1925 611.657 + 756.418 of ruw 1.367.000
1924 626.977 + 677.208 of ruw 1.304.185

Ik mag dus aannemen, dat de door U genoemde cijfers met 1000 dienen vermenigvuldigd te worden en dienen te luiden voor 1920: 2.607.000 thail,
1923: 1.386.000 „

U houdt mij deze opmerking ten goede, daar door uw cijfers thans een geheel verkeerde indruk wordt gewekt.

Inmiddels hoogachtend,

J. W. GESINK.

Haarlem, 9 April 1927.

Geachte Redactie,

Naar aanleiding van het in het K. W. van 1 April (31 Maart j.l.) geplaatste artikel over het kieken van in de rimboe van het oerwoud van Palembang verblijf houdende menschdier „Orang Pendek, de „missing link" tusschen mensch en aap, zoo moet het mij van het hart, dat ik dit artikel zeer misplaatst vind en een wetenschappelijk blad als ons Koloniaal Weekblad onwaardig, een niet verschoonbare flauwe Aprilgrap.

Meent U daarmede uwen lezers een genoegen te hebben gedaan, zoo durf ik U de verzekering te geven dat velen met mij zich aan uw Aprilmop zullen ergeren en te meer, wijl U het blad als „wetenschappelijk blad" in het buitenland hebt gecompromitteerd.

Uw gezaghebbend Engelsch dagblad, dat volgens uw zeggen „uw Aprilgrap"? goedgunstig slikte, beduidt in mijn oogen niet veel, maar of het Engelsche wetenschappelijk genootschap „the Royal Society of London" er eveneens zoo onschuldig over heengaat, durf ik met ernst te betwijfelen.

Hoogachtend,

TH. ALMEROOD,

Lid van „Oost en West" van af de oprichting.

Utrecht, 10 April '27.
Hobbemastraat 7.

Aan de Redactie van het Koloniaal Weekblad, Vereeniging „Oost en West".

Heel aardig zoo'n April-grap (Orang pendek), [illegible] aardig, maar niet aardig in het „Koloniaal Weekblad", mijns inziens hoort in dit weekblad geen Aprilgrap, [illegible] vooral niet een grap op wetenschappelijk gebied. [illegible] moet men nu verder gelooven, van hetgeen over d[illegible] zaak geschreven wordt? Onmogelijk zou de zaak [illegible] strekt niet zijn.

Ik ben *erin geloopen*, dat is zoo, en voor mez[illegible] vind ik dat niet erg, want ik houd best nog van [illegible] grap, maar zooals ik zeg, in ons Kol. Weekbl. ho[illegible] zooiets mijns inziens niet thuis.

J. VAN OEVEREN—VAN SCHAIK.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling 's-Gravenhage.

DE FLORES-FILM.

In de groote feestzaal van het Hotel de Twee Steden werd op Dinsdagavond, 5 April, voor een stampvolle zaal de Flores-film vertoond.

De voorzitter, de heer F. van Peski, heette alle aanwezigen welkom en zei, dat het hem genoegen deed [illegible] zoo groote opkomst te zien, waaruit de belangstelling der leden voor Indië spreekt. Daarna gaf hij het w[illegible] aan Pater Buis.

Pater Buis wees er bij zijn openingsrede eveneens [illegible] dat uit de groote opkomst duidelijk de belangstelling voor Indië bleek, het land, waar spreker eenige ja[illegible] heeft doorgebracht. Deze film, zoo sprak hij, zal bij w[illegible] die in Indië vertoefd hebben, ongetwijfeld oude herinneringen opwekken.

De film bestaat uit verschillende gedeelten. We [illegible] eerst op welk een ontroerende wijze afscheid [illegible] familie en bekenden genomen werd en maakten de [illegible] van Amsterdam met de J. P. Coen naar Indië m[illegible] Prachtige opnamen zagen we van de verschillende [illegible]dingsplaatsen en van de donker-blauwe zee, door [illegible] zonnestralen beschenen. We gingen door het Suezkanaal, de Roode Zee en Indischen Oceaan, tot we in de ha[illegible] van Padang aankwamen, waar de bekende dubbel[illegible] duikelaars hun kunstjes vertoonden. Voorts gingen [illegible] langs de Zuid-Oostkust van Sumatra naar Batavia [illegible] Java bezochten we den verbazingwekkenden Boro[illegible] doer met al zijn schoonheden. Over Djokjakarta gi[illegible] we naar Soerabaia om de reis naar Flores voort te ze[illegible] We passeerden daarbij de diverse eilanden Bali, [illegible]bok, Soembawa en Soemba. Karakteristiek zijn de [illegible]sen der meisjes in den voorhof van den tempel, de [illegible] van den duivel tusschen de afgodsbeelden en de [illegible] verbranding op eerstgenoemd eiland. Eindelijk was [illegible] doel bereikt en kwamen de bergen van Flores in [illegible]zicht. Schitterend zijn de opnamen van dit eiland [illegible] zijn diepe dalen, hooge bergen en groote wouden. [illegible] maakten een hertenjacht mede en kregen ook een [illegible] op een reuzenhagedis van vijf Meter lengte te zien, [illegible]den zeer interessant. Daarmede was het tweede gedeel[illegible]ten einde.

Het laatste deel had hoofdzakelijk betrekking op [illegible] leefwijze der bevolking op het eiland Flores en ko[illegible] wij ons zoodoende een goed idee vormen van de [illegible] en gebruiken van verschillende volksstammen.

De geheele film is van bijzondere schoonheid en [illegible] goed geslaagd. Een dankbaar applaus viel Pater [illegible] (wien reeds bij de pauze door den voorzitter dank [illegible]bracht was namens alle aanwezigen voor al het scho[illegible] wat hij dezen avond had laten zien en hooren), [illegible] ook aan het slot ten deel. In één woord: het was [illegible] interessante avond.

Het spijt het Bestuur, dat door den grooten toe[illegible] eenige leden uit gebrek aan plaats teleurgesteld zijn [illegible] worden de film bij te wonen. Hieruit blijkt ten [illegible] hoe noodig het is een Indisch Huis te stichten en [illegible] wij op het nut, dat dit huis zou hebben voor De[illegible] en speciaal voor onze Afdeeling. Wij hopen daarom [illegible] het Comité, dat dit vraagstuk in behandeling heeft, [illegible] doel zal kunnen verwezenlijken, waardoor de Hof[illegible] in het bezit zou komen van een zaal, welke onge[illegible] 1200 zitplaatsen kan bevatten.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

Afdeeling Nijmegen.

Oproep voor de *Societeitsmiddag* op Zaterdag [illegible] April, van 3 tot 5.30 uur namiddag, in het Oranje-ho[illegible] Door een „Vriend van Suriname" zal hier een causerie gehouden worden aan de hand van een serie lichtbeel[illegible]den over: *„Rivieren en verkeer in Suriname en aan[illegible] en inrichting van het groot landbouwbedrijf."*

Het Bestuur hoopt, dat van de 193 leden der afdeeling er thans minstens 100 aanwezig zullen zijn!

Wie helpt mede om het aantal leden der afdeeling op 250 te brengen?

Bezoekt allen den Societeitsmiddag.

Van verschillende leden kregen we reeds opgave van beschikbare boeken voor een eventueele bibl[illegible]

...k. Wie volgt? *Opgave* — alleen opgave — *van boekwerken en titels* aan den secretaris.

De Secretaris,
B. v. d. Berghstraat 74. GESCHER.

Afdeeling Utrecht.

Maandag 4 April hebben de leden van Oost en West, van 't Alg Ned. Verbond, van de Philosophische Faculteit, van het Studentencorps en van de Mij. tot N. v. h. A. in 't Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen een vertooning kunnen bijwonen van de groote film der Bataafsche Petroleum Mij., die het geheele Indische bedrijf dezer Maatschappij behandelt. Deze prachtfilm was door de Directie der B. P. M. welwillend — met operateur en toestel — ter vertooning afgestaan aan onze afdeeling, waarvoor wij haar grooten dank verschuldigd zijn.

Tot groote voldoening van de besturen der verschillende vereenigingen was de groote zaal geheel bezet.

Een beschrijving van deze film is den lezers van O. & W. reeds eenmaal aangeboden en kan dus gevoegelijk wegblijven.

De Secretaris.

Mededeelingen.

Van het Informatie-Bureau:

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:

L. de Raadt, Controleur 1e kl. b. d. P.T.T.-dienst;
J. M. C. Latuhery, 1e klerk b. d. Staatsspoor en Tramwegen;
Albinus, tijd. wnd. Commies 1e kl. b. d. P.T.T.;
allen p.a. Secretariaat Vereeniging van Indische Verlofgangers, Van Weede van Dijkveldstraat No. 41 te 's-Gravenhage.
A. H. van Heeswijk, wd. Referendaris dienst Mijnbouw; p.a. Mej. G. C. Willemsen, Tulpstraat 46, Hilversum.
A. B. van den Heuvel, Havenmeester der 2e klasse, Thomsonlaan 22, 's-Gravenhage.
W. Klei, Controleur 1e kl. b. d. P.T.T.-dienst, Rijnsburgerweg 137, Leiden.
B. Zon, Inspecteur van vervoer b. d. S.S. en Tr., p. a. H. F. Fleischer, Sportlaan 66 te 's-Gravenhage.

J. P. van der Hoeven, 1e Commies b. d. kantoordienst van het Binnenlandsch Bestuur in de residentie Riouw en Onderhoorigheden, p. a. A. F. Creutzberg, Obrechtstraat 481, 's-Gravenhage.
R. Lokhorst, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.E.L.O., Nieuwpoortslaan 97, Alkmaar.
F. W. A. van Schoor, Techn. Ambtenaar 3e kl. b. d. P. T.T.-dienst.
J. G. Vorstman, Techn. ambtenaar 4e kl. b. d. P. T. T.-dienst.
Beiden p.a. Nederlandsch-Indische Escompto-Mij. te 's-Gravenhage.
K. A. J. van Broekhuizen, Commies b. h. Dep. van Justitie, p. a. Nederl. Handel Mij., 's-Gravenhage.
L. A. F. Schefer, Commies b. h. Dep. van Justitie, p.a. Nederl. Handel Mij., 's-Gravenhage.
W. van Kol, Techn. Ambtenaar 4e kl. b. d. P. T. T.-dienst, Leeuweriksstraat 447, Schoten.
S. Polak, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Gerard Terborgstraat 28, Amsterdam.
Ch. C. F. M. le Roux, Leeraar a. d. Kon. Wilhelminaschool te Weltevreden, Hendrik de Keijserstraat 62, Utrecht.
P. F. Hoeksema de Groot, Luit.-kolonel v. d. Gen. staf, Ten Hovestraat 34, 's-Gravenhage.
J. H. van den Berg, Mil. paardenarts 2e kl., Sweerts de Landasstraat 7, Arnhem.
W. G. Stroband, Gouv. Secretaris, Jachthoornlaan 3, Apeldoorn.
J. P. de Graaff, Leeraar in het teekenen aan de Technische school te Bandoeng, Laan van Rozenburg 36, Heemstede.
J. S. Bakker, Directeur der Kweekschool voor Inlandsche Onderwijzers, Koningstraat 4, Beverwijk.
J. W. H. van Dun, Technisch ambtenaar 1e klasse bij den Indischen Centralen Aanschaffingsdienst, Piet Heinstraat 46, 's-Gravenhage.
Ir. V. L. de Lannoy, Ingenieur 2de kl. b. d. Waterstaat en 's Lands Burgerlijke Openbare Werken, Danckertsstraat 6, 's-Gravenhage.
Ir. J. J. Knoop, Ingenieur 2e kl. b. d. S.S. en Tramwegen, Fred. Hendriklaan 274, 's-Gravenhage.
Th. F. Mijnders, Techn. ambtenaar 2e kl. b. d. P.T.T.-dienst, van der Helststraat 14, 's-Gravenhage.
H. G. Plattel, Hulpprediker ten dienste der Inlandsche Christengemeente te Ternate, Kastanjelaan 10, Nijmegen.

Mutatiestaat van 5 tot 12 April.

Nieuwe Leden:

Nieuwe Leden	Geïntroduceerd door:
R. Watchman, Districtssecretaris te Ephrata, Suriname). f 5	den heer Ph. A. Feltzer te Paramaribo.
D. Kramer, Leeraar K.M.A., Breda, Lange Brugstraat 10. f 5	Afdeelingsbestuur van Breda.
Mevr. de Wed. J. G. Goethals-Reerink, Haarlem, Parklaan 87. f 5	Penningmeester van de Afd. Haarlem.
G. J. Bon, Gep. Dirigeerend Off. v. Gezondheid N.-I. L., Nijmegen, Graafsche Weg 46. f 5	den heer W. C. Camman te Nijmegen.
Mevr. D. H. van Zuylen-Polak, Nijmegen, St. Annastr. 140. f 5.	Voorzitter Afd. Nijmegen.
F. W. Koch, Nijmegen, Graafsche Weg 64. f 5.	Voorzitter Afd. Nijmegen.
Directie Chicago Bioscope, Nijmegen, Broerstr. 40. f 5	Secretaris Afd. Nijmegen.
R. O. Steller, Ind. Student, Katwijk a. Zee, Jan Tooropstraat 1. f 5.	Eigen aanmelding.
J. H. van Straaten, Oud Hoofd v. d. zoutwinning in N.-I., Den Haag, Helenastraat 1. f 5	den heer W. H. C. ten Brummeler te Den Haag.
Jhr. H. W. Sandberg, Journalist, Den Haag, Klimopstraat 42. f 5	den heer Dr. Jhr. C. G. S. Sandberg te Den Haag.
W. J. de Langen, Den Haag, Noordeinde 144. f 5	Eigen aanmelding.
Mevr. N. Platteeuw, Den Haag, Obrechtstr. 293. f 5.	Secretaris Afd. Den Haag.
J. B. Prins, Oud Ass.-Resident, Den Haag, Bentinckstraat 21. f 5.	Secretaris Afd. Den Haag.
M. Rosel, Gep. O.-I. Ambenaar, Den Haag, van Bylandstraat 129. f 5.	Secretaris Afd. Den Haag.
Mevr. E. de la Parra, Den Haag, Galileistr. 187.	Mevr. M. T. Velsing-Caspari.
Mevr. Koster, Den Haag, Ieplaan 221.	Mevr. M. T. Velsing-Caspari.
Mevr. A. van de Pol, Den Haag, Goudsbloemlaan 37.	Mevr. M. T. Velsing-Caspari.
Mevr. Veenstra, Den Haag, Thomsonlaan 5.	
W. van Es, Leeraar Haagsch Lyceum, Utrecht, Steienburg 43. f 5	Afdeelingsbestuur van Utrecht.

Nieuwe Begunstigers:

Nieuwe Begunstigers	Geïntroduceerd door:
Mej. P. A. M. Benedic, Utrecht, Oudwijkerlaan 45.	Afdeelingsbestuur van Utrecht.

Adresveranderingen:

J. R. W. Fernandes, van: Den Haag, Conradkade 37, naar: Groningen, Jozef Israëlstraat 89. f 5.
H. Langelaan, Agent K.P.M., van: Weltevreden, naar: Oosterbeek, Grindweg 11. f 5. (Afd. Arnhem).
de Jong, Controleur B.B., van: Broek op Langendijk, naar: Santpoort, Molenstraat 8. f 5: (Afdeeling Haarlem).
F. Dee, Controleur B.B., van: Leiden, Heerengracht 51, naar: Noordwijk a. Zee, Egbert de Grootstraat 1.
Vollema, Arts, Gep. Off. v. Gezondheid, van: Mantum naar: Leeuwarden, Nieuwstad 90.
A. Goldenberg, van: Deventer, Noordenbergsingel 2, naar: Den Haag, Ruychrockstraat 24. f 4.
H. Simon, O.-I. Ambtenaar, Den Haag, van: Van Galenstraat 8 naar: Stephensonstraat 68.
L. A. Leidelmeijer, Ambtenaar In- en Uitvoerrechten, Den Haag, van: Laan van Meerdervoort 717, naar: Azaleastraat 45.
Het adres van J. H. Dibbetz, Oud Kapitein N.-I. L. is thans: Bankierskantoor Furnée en Co., Alexanderstraat 1, Den Haag.
N. Anakram, van: s.f. „Adiwerna", Tegal, naar: Muntok, p. a. Gouvernements Tinbedrijf.
C. J. Batenburg, Assistent-Resident, van Medan, naar: Soembawa.
Mr. J. W. A. Boots, Controleur B. B., thans te Serang (Bantam).
Dr. W. J. Beck, Gewestelijk Secretaris, thans: Medan, Nieuwstraat 11.
W. F. Zuur, van: de Steeg (Geld.), naar: Bandoeng.

VEREENIGING „OOST EN WEST"

HOOFDBESTUUR: HEULSTRAAT 17 'S-GRAVENHAGE

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen, van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstr. 17, 's-Gravenhage, Tel. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK, of den Administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", Van-Boetzelaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Tel. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna-Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten einde aan hen, die uit Nederland naar Indië gaan, en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken, als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk en maatschappelijk gebied, onder leiding van Mevr. J. FRANK MENDES—Calisch. Spreekuur Donderdagmiddag van 2 tot 4 uur en volgens afspraak, Nic.-Maesstraat, Amsterdam, Tel. 22492.
Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, en de Firma MARTINUS NIJHOFF, L. Voorhout 9, Den Haag (bij deze firma alleen die met een *), zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk.)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

2. **Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

* b. Onze West, tweede druk, bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overz. Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

*No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (Thans in revisie.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

*No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (Thans in revisie.)
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

*No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2e, verbeterde druk.)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

*No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

*No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

*No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

*No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië, zoomede voor verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken en Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar.** (Opnieuw herzien.) .... Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

*No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

*No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

*No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

*No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber (caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Ned.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Onze Koloniën ..:........................ Prijs: **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.

No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
„ 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
„ 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
„ 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
„ 8. De Europeesche vrouw in Indië.
„ 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
„ 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.

No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
„ 2. Bevloeiïng in Nederlandsch-Indië.
„ 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
„ 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië.
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Wnd. Vertegenwoordiger in Nederlandsch-Indië Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, President Landraad, Tandjong Balei (Sumatra's Oostkust).